

PIVOT^{4A}

LEARNER'S MATERIAL

IKALAWANG MARKAHAN
Filipino

G9

DepEd CALABARZON
Curriculum and Learning Management Division

PAG-AARI NG PAMAHALAAN
Hindi Ipinaagapili

Isinasaad sa Batas Republika 8293, Seksiyon 176 na hindi maaaring magkaroon ng karapatang-sipi sa anomang akda ang Pamahalaan ng Pilipinas. Gayumpaman, kailangan muna ang pahintulot ng ahensiya o tanggapan ng pamahalaan na naghanda ng akda kung ito ay pagkakakitaan. Kabilang sa mga maaaring gawin ng nasabing ahensiya o tanggapan ay ang pagtakda ng kaukulang bayad.

Ang mga akda (kuwento, seleksiyon, tula, awit, larawan, ngalan ng produkto o brand name, tatak o trademark, palabas sa telebisyon, pelikula, atbp.) na ginamit sa modyul na ito ay nagtataglay ng karapatang-ari ng mga iyon. Pinagsumikapang matunton ang mga ito upang makuha ang pahintulot sa paggamit ng materyales. Hindi inaangkin ng mga tagapaglathala at mga may-akda ang karapatang-aring iyon. Ang anomang gamit maliban sa modyul na ito ay kinakailangan ng pahintulot mula sa mga orihinal na may-akda ng mga ito.

Walang anomang parte ng materyales na ito ang maaaring kopyahin o ilimbag sa anomang paraan nang walang pahintulot ng Kagawaran.

Ang modyul na ito ay masusing sinuri at niribisa ayon sa pamantayan ng DepEd Regional Office 4A at ng Curriculum and Learning Management Division CALABARZON. Ang bawat bahagi ay tiniyak na walang nilabag sa mga panuntunan na isinasaad ng Intellectual Property Rights (IPR) para sa karapatang pampagkatuto.

Mga Tagasuri

**PIVOT 4A Learner's Material
Ikalawang Markahan
Unang Edisyon, 2020**

Filipino

Ikasiyam na Baitang

Job S. Zape, Jr.
PIVOT 4A Instructional Design & Development Lead

Arnaldo O. Estareja
Content Creator & Writer

Jaypee E. Lopo, Elaine T. Balaogan & Ricardo Makabenta
Internal Reviewers & Editors

Lhovie A. Cauilan & Jael Faith T. Ledesma
Layout Artist & Illustrator

Jhucel A. del Rosario & Melanie Mae N. Moreno
Graphic Artist & Cover Designer

Ephraim L. Gibas
IT & Logistics

Earvin Christian T. Pelagio, Komisyon sa Wikang Filipino
External Reviewers & Language Editor

Inilathala ng: Kagawaran ng Edukasyon Rehiyon 4A CALABARZON
Patnugot: Wilfredo E. Cabral
Pangalawang Patnugot: Ruth L. Fuentes

Gabay sa Paggamit ng PIVOT 4A Learner's Material

Para sa Tagapagpadaloy

Ang modyul na ito ay inihanda upang makatulong sa ating mga mag-aaral na madaling matutuhan ang mga aralin sa asignaturang **Filipino**. Ang mga bahaging nakapaloob dito ay sinigurong naaayon sa mga ibinigay na layunin.

Hinihiling ang iyong paggabay sa ating mga mag-aaral para sa paggamit nito. Malaki ang iyong maitutulong sa pag-unlad nila sa pagpapakita ng kakayahang may tiwala sa sarili na kanilang magiging gabay sa mga sumusunod na aralin.

Salamat sa iyo!

Para sa Mag-aaral

Ang modyul na ito ay ginawa bilang sagot sa iyong pangangailangan. Layunin nitong matulungan ka sa iyong pag-aaral habang wala ka sa loob ng silid-aralan. Hangad din nitong mabigyan ka ng mga makabuluhang oportunidad sa pagkatuto.

Ang sumusunod ay mahahalagang paalala sa paggamit ng modyul na ito:

1. Gamitin ang modyul nang may pag-iingat. Huwag lalagyan ng anomang marka o sulat ang anomang bahagi nito. Gumamit ng hiwalay na papel sa pagsagot sa mga gawain sa pagkatuto.
2. Basahing mabuti ang mga panuto bago gawin ang bawat gawain.
3. Maging tapat sa pagsasagawa ng mga gawain at sa pagwawasto ng mga kasagutan.
4. Tapusin ang kasalukuyang gawain bago pumunta sa iba pang pagsasanay.
5. Punan ang **PIVOT Assessment Card for Learners** sa pahina 38 sa pamamagitan ng akmaing simbolo sa iyong Lebel ng Performans pagkatapos ng bawat gawain.
6. Pakibalik ang modyul na ito sa iyong guro o tagapagpadaloy kung tapos nang sagutin ang lahat ng pagsasanay.

Kung sakaling ikaw ay mahirapang sagutin ang mga gawain sa modyul na ito, huwag mag-aalinlangang konsultahin ang iyong guro o tagapagpadaloy. Maaari ka ring humingi ng tulong sa iyong magulang o taga pag-alaga, o sinomang mga kasama sa bahay na mas nakatatanda sa iyo. Laging itanim sa iyong isipang hindi ka nag-iisa.

Umaasa kami na sa pamamagitan ng modyul na ito, makararanas ka ng makahulugang pagkatuto at makakukuha ka ng malalim na pang-unawa. Kaya mo ito!

Mga Bahagi ng PIVOT 4A Modyul

	K to 12 Learning Delivery Process	Nilalaman
Panimula (Introduction)	Alamin	Ang bahaging ito ay naglalahad ng MELC at ninanais na resulta ng pagkatuto para sa araw o linggo, layunin ng aralin, pangunahing nilalaman at mga kaugnay na halimbawa para makita ng mag-aaral ang sariling kaalaman tungkol sa nilalaman at kasanayang kailangan para sa aralin.
	Suriin	
Pagpapaunlad (Development)	Subukin	Ang bahaging ito ay nagtataglay ng mga aktibidad, gawain at nilalaman na mahalaga at kawili-wili sa mag-aaral. Ang karamihan sa mga gawain ay umiinig sa mga konseptong magpapaunlad at magpapahusay ng mga kasanayan sa MELC. Layunin nito na makita o matukoy ng mag-aaral ang alam niya, hindi pa niya alam at ano pa ang gusto niyang malaman at matutuhan.
	Tuklasin	
	Pagyamanin	
Pakikipagpalihan (Engagement)	Isagawa	Ang bahaging ito ay binibigyang pagkakataon ang mag-aaral na makisali sa iba't ibang gawain at oportunidad sa pagbuo ng kanilang mga Knowledge Skills at Attitudes (KSA) upang makahulugang mapag-ugnay-ugnay ang kaniyang mga natutuhan pagkatapos ng mga gawain sa Pagpapaunlad o D. Inilalantad ng bahaging ito sa mag-aaral ang totoong sitwasyon/gawain sa buhay na magpapasidhi ng kaniyang interes upang matugunan ang inaasahan, gawing kasiya-siya ang kaniyang pagganap o lumikha ng isang produkto o gawain upang ganap niyang maunawaan ang mga kasanayan at konsepto.
	Linangin	
	Ilangkop	
Paglalatap (Assimilation)	Isaisip	Ang bahaging ito ay maghahatid sa mag-aaral sa proseso ng pagpapakita ng mga ideya, interpretasyon, pananaw, o pagpapahalaga upang makalikha ng mga piraso ng impormasyon na magiging bahagi ng kaniyang kaalaman sa pagbibigay ng epektibong repleksiyon, pag-uugnay o paggamit sa alinmang sitwasyon o konteksto. Hinihikayat ng bahaging ito ang mag-aaral na lumikha ng mga estrukturang konseptuwal na magbibigay sa kaniya ng pagkakataong pagsama-samahin ang mga bago at dati ng natutuhan.
	Tayahin	

Ang modyul na ito ay nagtataglay ng mga pangunahing impormasyon at gabay sa pag-unawa ng mga Most Essential Learning Competencies (MELCs). Ang higit na pag-aaral ng mga nilalaman, konsepto at mga kasanayan ay maisasakatuparan sa tulong ng K to 12 Learning Materials at iba pang karagdagang kagamitan tulad ng Worktext at Textbook na ipagkakaloob ng mga paaralan at/o mga Sangay ng Kagawaran ng Edukasyon. Magagamit din ang iba pang mga paraan ng paghahatid ng kaalaman tulad ng Radio-based at TV-based Instructions o RBI at TVI.

Pagkakaiba at Pagkakatulad ng Tanka at Haiku

Aralin

I

Naiangkop na sa maraming bansa ang masasabing pinakasikat na anyo ng maiikling tula mula sa mga Hapon, na tinatawag na tanka at haiku. Pumatok ang ganitong uri ng tula dahil sa taglay nitong sining at ang katangiang siksik pero sagana sa mga maipagkakaloob sa mambabasa.

Sa araling ito, inaasahang: (a) maipaliliwanag mo ang pagkakaiba at pagkakatulad ng estilo ng pagbuo ng tanka at haiku; at (b) makapagsusulat ka ng payak na tanka at haiku sa tamang anyo at sukat.

Ano-ano ang katangian ng **tanka at haiku**. Paano sila nagkakaiba? nagkakatulad?

Ang **tanka** ay may limang taludtod na tatlumpu't isa (31) ang kabuuang bilang ng mga pantig. May hating 5-7-5-7-7 (ang ibang tanka ay may hating 7-7-7-5-5), pero puwede ring magkapalit-palit basta't tatlumpu't isa (31) pa rin ang kabuuang bilang ng pantig.

Karaniwang katangian ng tanka ay magsaad ng damdamin tulad ng pagbabago, pag-iisa, o pag-ibig.

Puno rin ng damdamin ang tanka. Nagpapahayag ng pangakong pagmamahal. Ng forever, ika nga. Sa halip na sabihing “masaya akong kasama ka,” papalitan ito ng “aliw ng puso.” Sa gayon, sasakto ring limang pantig.

Damhin mo rin ang drama ng huling pantig – hindi ka na luluha. Pagpapahiwatig ito na dumanas ng maraming lungkot o hirap ang minamahal.

Halimbawa

Katangi-tangi

Ikaw at ikaw lámang,

aliw ng puso,

iingatan ka lagi,

hindi ka na luluha

Ang **haiku** ay mas maikli kaysa sa tanka. May labimpitong (17) pantig lamang at may hati ng taludtod na 5-7-5. Pero puwede ring magkapalit-palit ang kabuoang pantig basta labimpito (17) pa rin ang kabuoan.

Gaya ng tanka, puno rin ng emosyon ang haiku. Karaniwang paksa ng haiku ang kalikasan at pag-ibig.

Sa haiku, nakikiusap o inuutusan ng persona (ang nagsasalita sa tula) ang ulan na pawiin ang lungkot na kaniyang nadarama. Sa halip na kalungkutang nararanasan ng mga oras na iyon, “puso kong lumbay” ang ginamit. Pansinin na nasa unang katauhan o **first person** ang nagsasalita sa haiku.

Buhos pa, ulan

ikaw ang magpatighaw

puso kong lumbay

Pagsulat ng Tanka at Haiku

1. Sinasabing damdamin o emosyon ang tula. Kung babasahin ito at makukuha ang tono, malamang maunawaan na ang mensaheng nais ipaabot ng nagsulat.

Kaya nga, maraming mga tula ang isinilang mula sa pagiging isang awitin. May himig, may tono para maipahiwatig ang damdaming nangingibabaw.

Maaaring magpahiwatig ng saya, lumbay, pagkabigo, tagumpay, o katuwaan ang isang tanka o isang haiku.

2. Kagaya ng ating mga bugtong at salawikain, kipil o siksik ang pinakaanyo ng isang tanka o haiku. Ipinaloob sa lima o tatlong taludtod ang mga salitang aabot lamang ang kabuoang pantig sa tatlumpu't isa (31) o labimpitong (17) pantig.

Malamang, pinag-isipang mabuti ng nagsulat kung paano niya pagkakasyahin ang diwang gustong ipaabot sa iisang saknong o **stanza** lamang. Maraming mga rebisyon ang kailangang gawin para mas makasunod sa sukat ng bawat taludtod. Madalas, pagpapalit ng parirala, pagpapaikli ng pahayag o pag-iisip ng ihahalili na mas siksik pero lapat ang bilang ng pantig.

3. Maaari ring magpanatili ng tugma o ang pagkakapareho ng tunog ng dulong pantig. Mas nakaaambag madalas ito ng kariktan o husay ng tula.

Pero dapat iwasan ang nag-iinarte nang tugma. Iyong hindi naman angkop ang dulong salitang ginamit pero gagamitin pa rin para lamang magkatugma. Sa ganitong sitwasyon, mas mabuti na iyong di-tugma pero mapapa-Wow ka sa salitang ginamit.

4. Dahil tula, kailangang magtaglay ang tanka at haiku ng talinghaga, ang paggamit ng maririkit pero may tagong kahulugang mga salita.

Kabilang sa pananalinghaga ang tayutay o **figures of speech**. Pagwawangis o metapora (**metaphor**) ang madalas na ginagawang kasangkapan. Halimbawa, kapag sinabing ang isang tao ay tinik sa didbid, nangangahulugang itinuturing ang taong yaon na malaking problema.

Isang pagwawangis din ang pariralang “malalagot ang hininga” dahil ang itinumbas sa isang pisi o sinulid ang hininga na nakikitang naputol o nalagot.

Kapag nilagyan naman ang salita ng panuring na gaya ng parang, animo (ka) gaya, (ka)tulad, tinatawag naman ang talinghaga ito na pagtutulad o **simile**. Halimbawa, gaya ng tinik sa dibdib, o parang mabangong bulaklak.

Pagsasatao o personipikasyon naman ang isang talinghaga kapag ikinakabit ang katangian, galaw o kilos ng tao sa isang bagay, halaman, o elemento. Halimbawa, ang paghihip ng hangin ay ihahayag na “nilalandi ako ng hangin,” o sa halip na pag-ulan, ang gagamitin ay “pagluha ng langit.”

Pagmamalabis o **exaggeration** o **hyperbole** naman ang tawag kapag sobra ang paglalarawan at mahirap maganap sa tunay na buhay. Halimbawa, maituturing na isang pagmamalabis ang pagsasabi ng “walang hanggang lumbay” dahil ang paghihirap ay hindi naman gayong tuloy-tuloy.

Halimbawa, pagmamalabis ang pahayag na “mamamatay ako kapag lumayo ka” o ang pagsasabing “taon ang katumbas sa bawat minutong di ka nakikita.”

Apostrophe o panawagan naman ang talinghalaga kapag wala ang bagay o bahagi ng kalikasan na siyang kinakausap ng persona o nasasalita sa tula. Halimbawa ng **apostrophe** ang pagsasabing “halika, ulan, pasayahin mo ako.”

5. Matingkad na katangian din ng tulang gaya ng tanka at haiku ang maging pandaigdigang ang paksa. Halos lahat ng tao nakaranas na ng lumbay o saya, o kung paano ang mag-isa, o ang magpahalaga sa mga bagay-bagay o tao sa paligid, o ang mga namamasid na pangkalahatang pagbabago sa panahon.

6. Bawat tula, may persona na nagpapahiwatig ng **himig o tono** habang may kinakausap. Sa tanka at haiku, madalas na ang nagsasalita ay “tao” – na maaaring nasa unang panauhan. Maaari niyang kausapin ang kapuwa tao at sabihin ang kaniyang namamasid o nararanasan. Puwedeng kausap din ng persona, gaya sa **apostrophe** o panawagan ang mga bahagi ng kalikasan.

Kapag nangungusap, may kakabit na tono o himig. Nang sinasabi ba ang pahayag ng persona, nalulungkot ba siya, nag-aalinlangan, nabubugnot, masaya, nagdiriwang, nagagalit, natatakot, nanghihina, o nagmamalaki?

7. Isang lihim (gayong hindi na rin maituturing na sikreto) na isang susi sa mahusay na pagsulat ang pagiging bukas ang isip na baguhin para mas pumino at maging saktong-sakto. Muli’t muling pagsulat o pagrerebisa o **rewriting** ang karaniwang tawag dito.

D

Gawain sa Pagkatuto Bilang 1: Pag-aralan ang tanka at haiku. Punan ng wastong sagot ang mga kahon sa ibaba. Isulat ang sagot sa iyong sagutang papel.

Tanka	Haiku
<i>Katangi-tangi ikaw at ikaw lamang, aliw ng puso, iingat ka lagi, hindi ka na luluha</i>	<i>Buhos pa, ulan ikaw ang magpatighaw puso kong lumbay.</i>

Katangian	Tanka	Haiku
Bilang ng pantig		
Bilang ng taludtod		
Sukat ng bawat taludtod		
Tema o paksa		

Gawain sa Pagkatuto Bilang 2. Punuin ang talahanayan. Gawin ito sa iyong sagutang papel.

(Tanka)	(Haiku)
<i>Gabing tag-araw Maaga pa ang gabi Araw, lubog na Saan ang mga ulap Ang taguan ng buwan?</i>	<i>Hangin, o hangin liparin nang tuluyan ang mga pait.</i>

Katangian	Tanka	Haiku
Hatian ng mga pantig	5-	5 -
Damdaming nangingibabaw		
Bahagi ng kalikasang ginamit		
Paano ginamit		

Gawain sa Pagkatuto Bilang 3. Pag-aralan ang bugtong tungkol sa palay at ang salawikain kaugnay ng katangian ng palay. Tumukoy ng tig-tatatlong pagkakatulad at pagkakaiba sa dalawa. Isulat ang sagot sa iyong sagutang papel..

**Nang walang biring ginto,
doon nagpapalalo;
Nang magkaginto-ginto,
doon na nga sumuko**

**Ang palay ay tularan,
habang nagkakalaman,
lalong nagpupugay.**

Gawain sa Pagkatuto Bilang 4. Tukuyin ang uri ng talinghagang ginamit sa ibaba (paggamamalis, pagsasatao, pagtutulad, pagwawangis, panawagan). Makatutulong ang mga salitang may salungguhit. Gawin ito sa iyong sagutang papel.

1-2. Tag-init (ni Ildefonso Santos) <u>Alipatong lumapag</u> Sa lupa, nagkabitak Sa kahoy, nalugayak <u>Sa puso, naglagablab</u>	Sa kagubatan Hangi'y umalulong <u>Walang matangay</u> (salin ni Vilma C. Ambat)	Mata ko'y lumuluha <u>Dibdib ay nabibiyak</u> Sakit ang hatid <u>Sa pusong nagtatangis</u> Walang magawa
---	---	--

Gawain sa Pagkatuto Bilang 5. Sumulat ng isang payak na tanka at haiku gamit ang mga sumusunod na salita. Gawin ito sa iyong sagutang papel.

1. Pagsubok (Tanka)

2. Tagumpay (Haiku)

Gawain sa Pagkatuto Bilang 6: Isulat ang mga parirala sa paraang tanka at haiku, salungguhitan ang mga salita o pariralang maaaring baguhin upang tumugma sa sukat ng pantig ng tula. Gawin ito sa iyong sagutang papel.

<ul style="list-style-type: none"> • Pagsusuot ng face mask, • Pagsunod sa physical distancing pati ang maraming bagay nalilimutan ko, ikaw na lang ang hindi. 	<ul style="list-style-type: none"> • Walang mga bituin sa kalangitan, dumating ka ulan • Sa wakas, ikaw ay dumalaw sa malungkot na karimlam. 	<ul style="list-style-type: none"> • Atat nang lumabas ng bahay at pumunta sa ihawan, sabik na ako sa isaw; • pero naghuhumiyaw: mas nais ko'y ikaw.
--	--	--

A

Gawain sa Pagkatuto Bilang 7: Punan ang patlang. Isulat ang sagot sa iyong sagutang papel.

Kung susulat ako ng sariling tanka dapat ay tandaan ko na ito ay may _____ taludtod na _____ ang kabuoang bilang ng mga pantig. May hating 5-7-5-7-7 (ang ibang tanka ay may hating 7-7-7-5-5).

Gamit ang Hayop Bilang mga Tauhan na Parang Taong Nagsasalita at Kumikilos

WEEK

2

I

Aralin

Maraming tao ang naaaliw sa hayop. Para sa kanila, mas makatao pa ang mga hayop kaysa sa mga tao. Siguro, kaalinsabay ni Aesop, may mga kuwentong-bayan ring lumaganap sa ating kapuluan. Kinupkop na lamang natin ang salitang pabula na batay sa forte ng mga kuwento ni Aesop na pawang mga hayop pero may mga gawi at kaasalang tao. Pero patuloy ang mga kuwentista sa buong mundo sa mga babasahin man o sa pelikula't telebisyon sa paglikha ng mga tauhang hayop. Ito'y patunay na kinagigiliwan pa rin ang pabula dahil sa nakapaghahatid ng aral at nailalarawan ang kultura ng isang lugar.

Sa araling ito, ikaw ay inaasahang: (a) mabibigyang-puna ang pagiging mabisa ng paggamit ng hayop bilang mga tauhan na parang taong nagsasalita at kumikilos, (b) maisusulat muli ang isang pabula sa paraang babaguhin ang karakter ng isa sa mga tauhan nito at (c) mahihinuha ang damdamin ng mga tauhan batay sa diyalogo ng napakinggan o nabasa.

Magugustuhan mo ang pabulang babasahin ngayon na mula sa Korea. May tiyak na aral kang mapupulot mula rito. Bilang isang anak, tunay na napakahalaga ang pagsunod sa ating mga magulang.

Isa sa mahalagang katangian ng pabula, bagamat kathang- isip lamang, ang mag-iwan ng isang makabuluhang pangaral sa mga mambabasa.

Upang makuha ang aral mula sa isang pabula, mahalaga na nauunawaan natin ang daloy ng kuwento at maging ang damdamin ng mga tauhan.

Ang pagtukoy sa damdamin ng tauhan o nagsasalita ay maaaring mahinuha sa pamamagitan ng kaniyang tono. Madali itong matukoy kung ang sinasabi ay pasalita dahil nagiging batayan ang kaniyang kilos at reaksiyon.

Paano kung ang diyalogo ay mababasa mo lamang o ito ay nakasulat? May isang diyalogo sa ibaba, sikaping tukuyin ang damdamin ng nagsasalita.

Inang Palaka: "Ano na ang mangyayari sa kaniya kapag ako'y nawala na?
Matanda na ako at ano mang oras ay maaari akong mamatay?
Berdeng Palaka: "Ipinangangako ko ina, gagawin ko ang bilin mo."

Batay sa pahayag ng Inang Palaka, masasabi nating ang damdaming ipinapakita niya ay pag-aalala at ang berdeng palaka naman ay nagpapahayag ng paniniyak o paniniguro. Mahalagang ilagay ng mambabasa ang sarili niya sa katauhan ng nagsasalita upang matukoy ang damdamin nito. Mahalaga ring pagbatayan ang konteksto ng diyalogo mula sa kuwentong binasa.

Basahin at unawain ang pabula.

ANG SUTIL NA PALAKA

Mula sa The Green Frog, isang pabulang Koreano; salin ni Teresita F. Laxima

Noong unang panahon, may isang berdeng palaka na naninirahan sa isang lawa kasama ang inang palaka na isang biyuda.

May pagkasutil ang berdeng palaka. Hindi niya sinusunod ang mga pangaral ng ina. Kapag may sinabi ang inang palaka, kabaligtaran ang ginagawa ng berdeng palaka. Kapag sinabi ng ina na sa bundok siya maglaro, sa sapa naman siya maglalaro. Kapag sinabi ng ina na umakyat, bababa naman siya. Kapag sinabi ng ina na sa kanan, sa kaliwa siya pupunta.

Lubhang nababahala ang Inang Palaka sa pagiging sutil ng berdeng palaka. Lagi na lamang kahihyan ang ibinibigay ng berdeng palaka sa ina.

“Bakit hindi siya tumulad sa ibang batang palaka na magalang at masunurin” himutok ng Inang Palaka.

“Ano na ang mangyayari sa kaniya kapag ako’y nawala na? Matanda na ako at anomang oras ay maaari akong mamatay. Kailangang gumawa ako ng paraan upang maputol na ang pagiging sutil niya,” sunod-sunod na nausal ng ina sa sarili.

Araw-araw ay pinangangaralan ng Inang Palaka ang berdeng palaka tungkol sa kabutihang-asal subalit patuloy na binabale-wala ng berdeng palaka ang pangaral ng Inang Palaka. Nagpatuloy pa rin ang berdeng palaka sa pagiging sutil.

Hanggang sa dumating ang panahon na naramdaman ng Inang Palaka na siya’y mamamatay na. Tinawag niya sa kaniyang tabi ang berdeng palaka at kinausap ito nang masinsinan. Ibig ng Inang Palaka na mailibing siya nang maayos sa bundok. At dahil sa alam niya ang ugali ng berdeng palaka na kabaligtaran ng kaniyang bilin ang gagawin nito, pinili ng Inang Palaka ang mga salitang gagamitin niya sa pagkausap dito. Hindi niya sinabi sa berdeng palaka ang totoong nais niyang mangyari. Sa halip, iniba niya ang bilin sa berdeng palaka.

“Kapag namatay na ako, ilibing mo ako sa sapa, huwag mo akong ililibing sa bundok,” sunod-sunod na bilin ng ina sa berdeng palaka.

Nakikinig nang buong kapanglawan ang berdeng palaka sa ina habang ito’y nakayuko.

“Ipinangangako ko ina, gagawin ko ang bilin mo.” paniniyak ng berdeng palaka sa ina.

Pagkaraan ng apat na araw namatay ang Inang Palaka. Ganoon na lamang ang pagsisipi ng berdeng palaka. Alam niya na siya ang dahilan ng maagang kamatayan ng ina.

“Patawad ina, patawad! Dahil sa pagiging suwail ko, lagi ka na lamang nagdaramdam sa akin kaya ka nagkasakit at maagang namatay,” paninisi ng berdeng palaka sa sarili.

“Susundin ko ina ang bilin mo sa akin na ilibing ka sa pampang ng ilog,” wika ng berdeng palaka.

At kahit alam ng berdeng palaka na hindi tama na ilibing sa pampang ng ilog ang ina dahil sa mabilis at malakas ang alon, baka maanod ang libingan ng ina at dahil sa ito ang bilin, inilibing niya sa pampang ang namatay na ina. Kapag malakas ang ulan, binabantayan niya ang libingan ng ina. Nagdarasal siya ng taimtim na nawa’y huwag lumaki ang alon baka matangay nito ang libingan ng ina.

Subalit, tulad nang dapat asahan, dumating ang ulang habagat at tumaas at lumaki ang alon, naanod ang libingan ng Inang Palaka.

Ganoon na lamang ang hagulgol ng berdeng palaka. Naupo ito sa ilalim ng malakas na ulan at doon nagpatuloy sa walang humpay na pag-iyak dahil sa nangyari sa libingan ng ina.

Ito ang dahilan, ayon sa marami kung bakit tuwing umuulan, umiiyak ang berdeng palaka.

Gawain sa Pagkatuto Bilang 1: Suriin ang mga pahayag na hinango sa pabulang binasa. Piliin ang salitang tutukoy sa damdamin ng nagsasalita. Isulat ang sagot sa iyong sagutang papel.

A. Pag-aalala	B. Pagbibilin	C. Paghanga
D. Pagkalungkot	E. Pagsisisi	F. Panghihikayat

1. “Huwag kang lalayo ngayon, narinig ko sa usapang may parating na ahas. Baka mapahamak ka.”
2. “Sa gilid ng batis mo ako ilibing.”
3. “Gusto ninyo bang mamasyal at magsaya? Tayo na at manghuli ng ahas”
4. “Inay, huwag po kayong magsalita ng ganiyan. Inay, huwag ninyo po akong iwan.”
5. “Wala na si Inay, kung naging masunurin lamang ako ay hindi sana mangyayari ang lahat ng ito.”

Gawain sa Pagkatuto Bilang 2: Sagutin ang mga tanong batay sa binasang pabula. Isulat ang sagot sa iyong sagutang papel.

1. Ano ang problemang pinalutang sa kuwento na tunay na nararanasan ng tao?
2. Batay sa binasa, ano ang mga katangian ng mga tauhan sa pabula.

Tauhan	Katangian
Inang Palaka	
Berdeng Palaka	

3. Magbanggit ng isang pangyayari o karanasan (sa iyo man o sa iba) na muli mong naaalala tuwing may isang bagay na nagaganap, gaya ng pag-iyak o pagtangis ng berdeng palaka tuwing umuulan.
4. Sa palagay mo, mabisa ba ang paggamit ng hayop na tila nagsasalita at kumikilos na kagaya ng tao upang maipaabot ang mensahe? Ipaliwanag.

E

Gawain sa Pagkatuto Bilang 3: Maraming koponan o **team** sa palakasan o isport ang ipinapangalan sa mga hayop. Kung bibigyan ka ng pagkakataon na magtayo ng isang team sa isang partikular na isports, sa aling hayop mo ito ipapangalan? Magbigay ng dalawang halimbawa. Gawin sa iyong sagutang papel.

Mungkahing pangalan ng Koponan	Dahilan o batayan sa Ganitong Pagpapangalan
1.	
2.	

A

Gawain sa Pagkatuto Bilang 4: Punan ang patlang. Isulat ang sagot sa iyong sagutang papel.

Sa pagsulat ko ng isang pabula, titiyakin ko na ang aking ggawin ay mag-iiwan ng _____ sa mambabasa.

Argumento sa Napapanahong Isyu

Aralin

I

Hindi masamang maglahad ka ng iyong opinyon, paninindigan o mungkahi sapagkat nangangahulugan lamang ito na ikaw ay may aktibong pakikisangkot sa iyong paligid o sa lipunang ginagalawan mo. Sa kabila nito, pakatandaan at huwag kalilimutang maging magalang sa pagpapahayag ng iyong opinyon.

Pagkatapos ng araling ito, inaasahan na ikaw ay makasusulat ng isang argumento hinggil sa napapanahong isyu sa lipunang Asya at makapagbibigay ng halimbawa sa pagkakaiba ng proposisyon sa argumento.

Tekstong Argumentatib - (pangangatuwiran)

Ito ay teksto kung saan ipinagtatangol ng manunulat ang posisyon sa isang paksa o usapin gamit ang mga ebidensiya mula sa personal na karanasan, kaugnay na mga literatura at pag-aaral, ebidensiyang kasaysayan at resulta ng empirikal na pananaliksik.

Elemento

a. proposisyon

- pinagtatalunan
- pahayag na inilalaan upang pagtuonan

b. argumento

- ebidensiya o dahilan
- paglalagat ng mga dahilan at ebidensiya upang maging makatuwiran ang isang panig.

Katangian at Nilalaman ng Mahusay na Tekstong Argumentatibo

- a. Mahalaga at napapanahong paksa
- b. Maikli ngunit malaman at malinaw
- c. Malinaw at lohikal na transisyon
- d. Maayos na pagkakasunod - sunod ng mga talata
- e. Matibay na ebidensiya para sa argumento

Basahin at unawain ang talata.

EPEKTO NG SOCIAL MEDIA SA MGA KABATAAN

“Hindi iyan mananalo dahil gusto ng mga kabataan ngayon ay mga kandidatong guwapo’t magaganda!” narinig kong komento ng aking ama sa isang kandidato habang nanonood ng telebisyon. Sa katunayan, hindi ko rin gusto ang kandidato, ngunit hindi katulad ng dahilan ng aking ama. Ang nakapukaw sa akin ng pansin at agad naman nagpakulo ng aking dugo ay sa mismong komento nito sa mga kabataan. “Di rin!” pabulong na sagot ko. Aaminin ko, gusto kong makipagtalos, ngunit dahil sa respeto, huwag na lamang!

Facebook, Twitter, Youtube, Instagram, pati na rin **Blogger**. Ito lamang ang iilan sa mga **social media sites** na tinatangkilik ng mga kabataan. Isa ako sa kanila. Adik ako sa internet, pero di sa paraang masama. Gusto ko sanang idahilan ito sa aking ama at ipakita na mas mulat na ang mga kabataan ngayon. “Baka sa henerasyon ninyo lamang iyon, iba na ang mga kabataan ngayon!” kung wala sana akong respeto’t di-makapagtimpi ay ganitong-ganito ang aking isasagot.

Iba na nga ang mga kabataan ngayon. Pihikan na sila sa pagpili at **proud** akong kabilang ako sa henerasyong ito. Marami akong nila-like sa **Facebook** at pina-follow sa **Twitter**. Sa mga nakikita ko, kritikal nang mag-isip ang mga kabataan sa tulong ng **social media** at **internet sites**. Isang magandang balita para sa ating bayan.

Napansin ko rin na hindi lamang sila basta pumipili ng kandidatong popular dahil sa endorser at **commercials**. Pati mga **independent candidates** ay sinusuri na rin nila. May pakialam na ang kabataan ngayon. Sa pamamagitan ng kamera ay iniispatan na nila ang mga loko-lokong kandidato at ipinadadala sa midya. Marami rin akong nababasang mga artikulo galing sa **blog sites** ng mga kabataan at natutuwang naman akong basahin ang mga ito.

Isa pang ikinaka-proud ko ay ang liberal na isip ng kasalukuyang kabataan. Sariwa ang kanilang ideya hindi tulad ng mga nakatatandang tradisyonal na kung mag-isip. Dahil sa teknolohiya, napalalawak ang mga ito. Ilan dito ay paggawa ng **short videos** ukol sa eleksiyon o panghihikayat sa kapwa kabataan na maging matalino sa pagpili.

Karamihan ng mga botante ay may edad na labingwalo hanggang dalawampu at limang (18–25) mga kabataan. Kaya naman, kampante ako sa resulta ng botohan (kung walang mangyayaring pandadaya). Maituturing ko na magiging progresibo at matagumpay ang eleksiyon na ito sa tulong ng matalino at mapanuring pag-iisip ng mga kabataan. Totoo nga ang sinabi ng ating bayani, at sana naman ay mapagtanto ng mga kabataan at ng susunod na henerasyon na: **Kabataan ang Pag-asa ng Bayan**.

<https://nasyonalistikpinoy.wordpress.com/2013/05/09/epekto-ng-social-media-sa-mga-kabataan>

Gawain sa Pagkatuto Bilang 1: Balikan ang tekstong “Epekto ng *Social Media* sa mga Kabataan” sa naunang pahina. Basahin at unawaing mabuti ang mga sumusunod na katanungan. Isulat ang sagot sa iyong sagutang papel.

1. Tungkol saan ang akda?
2. Anong napapanahong isyu ang tinalakay sa akda?
3. Anong mensahe ang nais iparating ng akda?
4. Para kanino ang mensaheng ito?
5. Magkatulad ba kayo ng paniniwala ng may-akda? Bakit?

Gawain sa Pagkatuto 2: Buoin ang diyalogo/usapan. Ilahad ang iyong panig o pangangatuwiran ayon sa hinihingi ng sitwasyon. Isulat ang sagot sa iyong sagutang papel.

Sitwasyon: Nalalapit na ang pasukan at nagdesisyon ang iyong ina na huwag ka munang mag-enrol ngayong taon, ngunit hindi ka sang-ayon dito. Alam mong maraming paraan para makapagpatuloy ka sa pag-aaral. Ano ang ikakatuwiran mo sa kaniya?

Nanay: Malapit na ang pasukan, anak hindi ka muna papasok.

Ikaw: _____

Nanay: Delikado pa ang panahon ngayon. Hindi ako papayag na pumasok ka sa eskuwela at baka magkasakit ka.

Ikaw: _____

Nanay: Sabi ng kapitbahay, kailangan daw ng gadget sa **online-online** na 'yan. Wala naman tayong **laptop** o internet.

Ikaw: _____

Nanay: May sinasabing **module** na ibibigay sa inyo? Pero paano kita magagabayan kung ako ay nasa trabaho?

Ikaw: _____

Nanay: Sige anak papayag na ako. Mukhang desidido ka talagang mag-aral. Sana naunawaan mo rin ang punto ko. Kaligtasan mo lamang ang iniisip ko.

Ikaw: _____

Gawain sa Pagkatuto Bilang 3: Suriin ang proposisyon na nasa ibaba. Piliin ang letra ng mas wasto o mas akmang argumento para rito. Gawin sa iyong sagutang papel.

- Dapat ipasa ang **Divorce Bill** upang mabawasan ang karahasan laban sa kababaihan.
 - Naniniwala ako rito dahil kung maipatutupad ito ay mas madali nang makalalaya ang isang babae laban sa pagmamalupit ng kaniyang asawa.
 - Di ako naniniwala rito dahil hindi **divorce** ang daan upang mabawasan ang karahasan laban sa kababaihan kundi tamang edukasyon at pagkatuto sa tamang pagtrato sa mga babae.
- Dapat ipatupad ang **RH Bill** upang makontrol ang populasyon at kahirapan.
 - Tama, sapagkat isa sa mga sanhi ng kahirapan ay ang paglobo ng populasyon.
 - Mali, sapagkat kawalan ng oportunidad sa edukasyon at trabaho ang mas dapat na pagtuunan ng pansin para makontrol ang populasyon.
- Nakasasama sa pamilya ang pag-alis ng isang miyembro nito upang magtrabaho sa ibang bansa.
 - Totoo ito sapagkat nagrerebelde ang mga anak at napaririwara ang mga ito dahil sa kakulangan ng gabay ng magulang.
 - Hindi totoo sapagkat mas napagagaan ang buhay nila dahil may suportang pinansiyal.
- Ang pagpapatupad ng **death penalty** ay makatutulong para mabawasan ang kriminalidad sa bansa.
 - Makatuwiran ito dahil mas maraming tao ang matatakot na gumawa ng krimen kung ipapasa ang batas na ito.
 - Hindi makatuwiran dahil ang Diyos lamang ang maaaring bumawi ng ating buhay.
- Ang pakikipagkaibigan ng bansang Pilipinas sa bansang Tsina ay nakatutulong sa pag-unlad ng ekonomiya ng bansa.
 - Sang-ayon ako sapagkat mayamang bansa ang Tsina at maaari tayong matulungan.
 - Hindi ako sang-ayon sapagkat nangangahulugan lamang ito ng pagbibigay-kapangyarihan sa bansang Tsina upang makialam sa desisyon.

Gawain sa Pagkatuto 4: Lumikha ng argumento hinggil sa napapanahong isyu na nakatala sa kabilang pahina. Tingnan ang huwaran sa ibaba. Isulat ang sagot sa iyong sagutang papel.

Halimbawa :

Proposisyon	Argumento	
	Oo/ Sang-ayon	Hindi/ Hindi sang-ayon
Ang pagpapasailalim sa total lockdown ng mga barangay na may kaso ng Covid-19 ay nakatutulong upang maiwasan ang paglaganap nito.	Naniniwala ako rito sapagkat mas mapadadali ang contact tracing kung pansamantalang ila-lockdown ang barangay na may kaso ng Covid-19	Hindi ito nararapat sapagkat kailangan ding isaalang-alang ang pangangailangan ng buong barangay. Saan sila bibili ng pangunahing pangangailangan kung bawal silang lumabas?

Proposisyon	Argumento	
	Oo/Sang-ayon	Hindi/Di-sang-ayon
Ang Enhanced Community Quarantine ay nakatutulong upang mabawasan ang kaso ng Covid-19		
Ang diskriminasyon na nararanasan ng mga frontliners ay nakaaapekto sa kanilang trabaho.		
Mas epektibo sa pagkatuto ng mag-aaral ang online learning kaysa sa modular learning .		
Ang pagpapatupad ng anti-terror law ay makatutulong para mabawasan ang kriminalidad sa bansa.		
Ang pagtanggap ng bisitang dayuhan ay isa sa mga sanhi ng paglaganap ng Covid-19 disease .		
Ang pagpapasara sa ABS CBN ay pagwasak sa kalayaan sa pagpapahayag.		
Kawawa ang Pilipinas kung maghahabol sa inaangking mga isla ng Tsina sa West Philippine Sea .		

Gawain sa Pagkatuto Bilang 5: Punan ang patlang. Isulat ang sagot sa iyong sagutang papel.

Ang argumento ay ang pagpapahayag ng mga dahilan at ebidensiya upang maipagtanggol ang katuwiran ng isang panig. Samakatuwid, ang nangangatuwiran ay kailangang may sapat na kaalaman sa proposisyon upang makapaglahad ng mahusay na argumento.

Kung ako ay magpapahayag ng isang argumento, kailangang may sapat akong _____ upang mailahad ko nang mahusay ang aking mga pangangatuwiran.

Maikling Kuwento

I

Aralin

Sa kasalukuyan, marami tayong natutunghayang kuwento sa paaralan, sa telebisyon o maging sa **social media**. Mahalagang matukoy natin ang mga estilo sa pagsisimula at pagtatapos ng kuwento at maiugnay ito kung paano pinadaloy ang pagsasalaysay.

Inaasahang makatutulong ang araling ito sa iyo na: (a) maisa-isa ang mga pamamaraan ng pagsisimula at pagwawakas ng maikling katha at; (b) masusuri ang ang estilo ng pagsisimula, pagpapadaloy at pagwawakas ng maikling kuwento.

Iba't Ibang Estilo ng Pagsisimula at Pagwawakas ng Maikling Kuwento

Sa pamamagitan ng paggamit ng iba't ibang estilo ng pagsisimula at pagwawakas ng maikling kuwento, napapanatili ng manunulat ang kawilihan ng kanilang mambabasa sa pagbabasa ng kanilang akda.

1. Paglalarawan ng Tauhan

Halimbawa: Si Berto ay bugtong na anak ng mag-asawang G. at Gng. Reyes

2. Pagsasalaysay

Halimbawa: Ibinalabal niya ang makapal na kumot sa kaniyang katawan upang mabawasan ang lamig na nararamdaman.

3. Paglalarawan sa Tagpuan

Halimbawa: Takipsilim na nang dumating si Kiko sa isang makipot na daanang kanilang pinag-usapan.

4. Usapan o dayalog

Halimbawa: “Pakiusap, huwag mong hayaang mawala ang pagtatangi ko sa iyo at tuluyan kitang kalimutan.”

5. Mahalagang Kaisipan

Halimbawa: Malaki ang paniniwala kong ang tao bago pa ipanganak ay may kapalaran ng nakalaan.

6. Kagulat-gulat

Halimbawa: Sa pagbukas ng pintuan makikita ang isang matandang babaeng may mahabang buhok na nakalugay at mabalasik ang tingin.

Malaking ambag ang simula at ang wakas ng kuwento sa gitnang bahagi upang mapanatili ang kawing-kawing na pangyayari at paglalarawang nasimulan. Sa kalagitnaan ng bahaging ito ng isang maikling katha, isasalaysay halimbawa kung paano magtatagumpay o mabibigo ang pangunahing tauhan, kung paano maiwawasto ang mali at kung matututo ang katunggaling tauhan. Ito ay sa yugtong tumataas ang kapanabikan sa mga nangyayari sa kuwento. Sa gitna, maaaring maging paraan ng may-akda ang kronolohikal na pagsasalansan ng mga pangyayari, ang paggamit ng balik-tanaw o **flashback**, mga dayalogo, mga mahahalagang kaisipan, ang paglalarawan sa mga lugar na pinangyayarihan, ang damdamin, ikinikilos at mga gawi ng mga tauhan.

Ano ang **dagkatha**? Ang dagkatha (dagling katha o **flash fiction**) ay limang beses o higit pa na mas maigsi kaysa maikling kuwento.

Basahin at unawain ang dagkatha.

Form 137

Arn Ordonez Estareja

Walang nadaramang saya at kasabikan si Meynard hanggang makapasok sa paaralan.

“Bakit pa kasi ako ipatatawag ni Mam,” maktol niya, “at kung kelan pa naman bertdey ko.”

Tanggap na niyang hindi siya makapagtatapos sa Ikaanim na Baitang. Mula nang tumuntong siya sa Ikatlong Baitang hanggang noong natapos niya ang Ikalimang Baitang, hindi siya pinaaakyat ng entablado para kunin ang medalya na Academic Excellence with High Honors. Hindi rin nakalagay sa programa ng Araw ng Pagkilala ang kaniyang pangalan.

Baka masampahan ng kaso ng dati niyang iskul ang kasalukuyan niyang paaralan. Mahirap na. Buti nga raw at tinanggap ako, at di pinapatigil sa pagpasok.

Di pa rin nababayaran ng kaniyang magulang ang dalawampung libong pisong pagkakautang nila sa dating pribadong eskuwelahan. Kaya hanggang ngayon, hindi pa nito inire-release ang kaniyang Form 137, ang kaniyang official transcripts of record.

Talaga namang maglilimang taon nang hirap na hirap ang pamilya nila sa pera.

Malabo talaga siyang makagradweyt.

“Bakit pa kasi...,” patuloy ang kaniyang maktol hanggang sa nasa pintuan na siya ng kanilang homeroom.

Pagpasok niya, halos magkasabay ang pag-akbay sa kaniya ng kaniyang tagapayo at ang masayang pagkanta ng “Hapi bertdey, Meynard...”

“Hindi naman ako happy. At paano kaya magiging happy,” nasabi niya sa sarili. Nanatili siyang walang kibo.

Sinundan ang pag-awit ng masigabong “Sabay-sabay tayong gagradweyt bukas, Meynard!” kasabay nito ang paglaladlad nila ng *tarpapel* na may halos ganoon ding mensahe.

“Tapos na ang problema mo. Natin.” Ipinaliwanag ni Mam na gumawa ng paraan ang aking mga kamag-aral, ang SSG, ang PTA, ang Principal at maraming guro para makalikom ng perang kailangan. Pati ang mga organisasyon sa barangay gayundin ang kapitan at mga kagawad ay malaki ang naitulong.

Hindi pa rin siya umiimik. Nanlalambot siya na parang nahihilaman lalo na nang yakapin ng mga kaklase. Ewan niya bakit may sipon siyang napapahid.

Sa halohalong emosyong nadarama ni Meynard, nagsimulang lumutang ang galak.

D

Gawain sa Pagkatuto Bilang 1. Sagutin ang sumusunod na tanong. Isulat ang sagot sa iyong sagutang papel.

1. Paano nagsimula ang kuwento? Nagustuhan mo ba ang simula nito?
2. Paano nagwakas ang kuwento?
4. Nagustuhan mo ba ang pagwawakas ng kuwento? Bakit?
5. Nagustuhan mo ba ang daloy ng pangyayari sa kuwento? Bakit?

Gawain sa Pagkatuto Bilang 2: Alalahanin ang mga pangyayaring naganap sa iyong buhay. Lumikha ng maikling kuwento tungkol dito. Gamitin ang dayagram na nasa ibaba. Gawin ito sa iyong sagutang papel.

E

Gawain sa Pagkatuto Bilang 3. Basahin at unawain ang mga sumusunod na pagsisimula ng iba't ibang kuwento. Tukuyin ang estilo ng pagsisimula nito. Piliin ang sagot sa loob ng kahon. Isulat ang sagot sa iyong sagutang papel.

A. paglalarawan ng tauhan	D. pagsasalaysay
B. paglalarawan sa tagpuan	E. usapan o dayalog
C. mahalagang kaisipan	F. kagulat-gulat

1. Ilang hakbang lamang ang nakapagitan sa silid ko at sa silid ng aking ama. Ilang hakbang lamang at maaari ko nang mabuksan ang pinto at itulak iyon upang makita ang nasa loob. Subalit ang mga hakbang ko ay karaniwang mabibigat, napipigilan, na tila naaatasan ng isang damdaming dayuhan 'pagkat di inaasahan. (*Dayuhan* ni Buenaventura Medina Jr.)
2. "Rading, Paquito, Nelson... pakinggan ninyo ang kuwentong ito".
3. "May isang lalaki, walong taong gulang. Humiling siya sa kaniyang ama ng isang guryon". (*Saranggola* ni Efren Abueg)
4. Ang gabi ay mabilis na lumatag sa mga gusali, lumagom sa malaki't maliit na karanasan, dumantay sa mukha ng mga taong sa araw-araw ay may bagong lunas na walang bisa. Ngunit ang gabi ay waring maninipis na sutla lamang ng dilim na walang lawak mula sa lupa hanggang sa mga unang palapag ng mga gusali. (*Mabangis na Lungsod* ni Efren Reyes Abueg)
5. Mataas na ang araw nang lumabas si Aling Marta sa bakuran ng kanilang maliit na barong-barong. Maaliwalas ang kaniyang mukha: sa kaniyang lubog na mga mata na bahagyang pinagpadilim ng kaniyang malalagong kilay ay nakakintal ang kagandahan ng kaaya-ayang umaga. (*Ang Kalupi* ni Benjamin Pascual)
6. Ibinalabal niya ang makapal na lana sa kaniyang katawan. Ngunit hindi maidulot nito ang init na kailangan niya- ang init na papawi kahit bahagya sa lamig na bumabalot sa ibabaw ng lupa. (*Ang Anluwage* ni Hilario L. Coronel)

Gawain sa Pagkatuto Bilang 4: Basahin ang mga talata sa kahon. Ibigay ang mga salita o parirala na magbibigay kahulugan ng nasa kabilang kahon. Gawin ito sa iyong sagutang papel.

Mahalagang Kaisipan	Usapan o Dayalog
Ang buhay ay biyaya ng Diyos. Puno ng pagsubok na kahaharapin. Ika nga nila, bawat isa sa atin ay may kaniya-kaniyang makukulay na kuwento ng buhay, masalimuot man o masaya. Tulad na lamang sa kuwento ng buhay ng isang pamilya sa liblib na pook ng Digkilaan. (<i>Hiram ng Buhay</i> ni Jovielyn Villarias)	

Paglalarawan ng Tauhan	Mahalagang Kaisipan
Naalimpungatan ako sa pagtulog nang hapong iyon sa sigawan at nanunuyang tawanan ng mga bata sa kalsada. Dali-dali akong bumangon, nagpahid ng pawis at dumungaw sa bintana. Si Pinkaw pala na sinusundan ng mga bata. Gula-gulanit ang kaniyang damit na ilang ulit nang tinagpian at may medyas ang isang paa na ewan kung asul o berde. Malayo siya kaya't di ko makita nang mabuti. Sa kabilang binti, may nakataling pulang papel de Hapon na may kabit na lata sa dulo. Sa kaniyang ulo, may nakapatong na palara na kumikinang tuwing tinatamaan ng sinag ng araw. (<i>Si Pinkaw</i> ni Isabelo S. Sobrega)	
Pagsasalaysay	Paglalarawan sa Tagpuan
Hindi na kaila sa mga taga-Tulikan ang pakikipagkasintahan ni Derang sa inhinyerong namamahala sa binuksang lansangang nagmumula sa kabayanan, bumabagtas sa nayong ito at patungo sa kabundukan ng Sinukuan. Hindi nila dinaramdam ang gayon, sapagkat wika nila'y likas na yaon sa mga taong magkakatuon ang damdamin. (<i>Nagbibihis na ang Nayon</i> ni Brigido C. Batungbacal)	
Paglalarawan sa Tagpuan	Kagulat-gulat
Martes na naman ngayon. Hatinggabi at pusikit ng dilim. Wasiwas ng ulan, ugong ng mabilis na tubig, ihip ng malakas na bagyo, sanib-sanib na mga sigaw na parang musikang tiktalang na sumasalit sa malungkot na gabing pinagtipunan ng lumbay. (<i>Ang Pasionara</i> ni Juan Crisostomo Soto)	

Gawain sa Pagkatuto Bilang 5: Tukuyin ang estilo ng pagsisimula at pagwakas ng kuwento. Piliin ang sagot sa loob ng kahon. Isulat ang sagot sa iyong sagutang papel.

A. paglalarawan ng tauhan	D. pagsasalaysay
B. paglalarawan sa tagpuan	E. usapan o dayalog
C. mahalagang kaisipan	F. kagulat-gulat

- Pagsisimula:** Noon ay taimtim na minamasdan ni Impong Sela ang kaniyang labing-anim na taong gulang na apong lalaki sa pagkakahigang walang katinag-tinag. Sa ilalim ng maputing kumot, ang kaniyang apong nakatihaya ay matuwid na matuwid na katulad ng isang bangkay, walang kakilos-kilos maliban marahil, sa paminsan-minsang pagkibot ng mga labing nanunuyo at halos kasimputla ngesperma. Maya-maya'y marahang dinama ng kaniyang palad ang noo ng nahihimlay na maysakit.

Pagwawakas: Kataka-taka o hindi kataka-taka, ang mga luha ni Impong Sela ay nagpatuloy sa pagdaloy hanggang ang mga luntiang damo sa ibabaw ng puntod ng pinakamamahal niyang apo ay halos isang dangkal na ang angat sa lupa. (Epifanio G. Matute, *Impong Sela*)

- Pagsisimula:** Nagkakatuwaan ang mga bata sa pagtatampisaw sa baha. Ito ag pina-kahihintay nilang araw. Alam nilang kapag iyo'y nagpatuloy sa loob ng tatlong araw, ang mga lansangan patungo sa laruan ay lulubog, at ngayon ay ikalimang araw ng walang tigil na pag-ulan.

Ilang maliliit na bata ang nagpapalutang ng mga bangkang papel, nariyang tinatangay ng tubig, naroong sinasalpok at inilulubog, nariyang winawasak.

Pagwawakas: Kaya nga ba't sa tuwi akong makakakita ng bangkang papel ay nagbabalik sa aking gunita ang isang batang lalaki. Isang batang lalaking gumawa ng tatlong malalaking bangkang papel na hindi niya napalutang kailanman. (Genoveva Edroza-Matute, *Bangkang Papel*).

3. Pagsisimula: “Baka makikipag-away ka na naman, Impen.” Tinig iyon ng kaniyang ina. Nangangaral na naman. Mula sa kinatatalungkuang giray na batalan, saglit siyang napatigil sa paghuhugas ng kamay.

“Hindi ho,” paungol niyang tugon.

“Hindi ho...” Ginagad siya ng ina. “Bayaan mo na nga sila. Kung pagpapansinin mo’y lagi ka ngang mapapabasag-ulo.”

Pagwawakas:: Pinangingimian siya!

May luha siya sa mata ngunit may galak siyang nadama. Luwalhati. Hinagod-hagod niya ang mga kamao. Nadama niya ang bagong tuklas na lakas niyon. Ang tibay, ang tatag, ang kapangyarihan. Muli niyang tiningnan ang nakabulagatang si Ogor. Pagkaraa’y nakapikit at buka ang labing nag-angat siya ng mukha.

Sa matinding sikat ng araw, tila siya isang mandirigmang sugatan, ngunit matatag na nakatindig sa pinagwagiang larangan. (Rogelio Sikat, *Impeng Negro*)

4. Pagsisimula: Punong-puno ng kolorete ang mukha ng dalagang si Binibining Yeyeng. Sabi nila, ipinanganak ang kaniyang magulang sa isang sulok ng Pampanga, sa pinakamaliit na bayan nito. Dahil dito, Pilipina si Binibining Yeyeng mula ulo hanggang paa, at kahit sa dulo ng kaniyang buhok ay Kapampangan siya.

Pagwawakas:: Napakarami ng mga Binibining Phathupats sa panahon ngayon. Hindi na sila marunong ng Kapampangan, o ikinahihiya na nila ang Kapampangan dahil nakapagsasalita na sila ng Ingles na tsamporado. (Juan Crisostomo Soto, *Si Binibining Phathupats*)

5. Pagsisimula: Naku! Wala pa si Kuya. Baka mahuli ako sa klase ni Binibining Afloro. Ayaw na ayaw pa naman niyang nahuhuli ako sa kaniyang klase. Kaninang alas-dose pa natapos ang klase ni Kuya, ba't kaya wala pa siya? Baka may dinaanan siyang mga kaklase. Tinanaw ko ang malawak na kabukiran.

Pagwawakas:: Agad akong umuwi pagkatapos ng klase.

Salamat kay Tatay sa bagong tsinelas namin ni Kuya. Salamat kay Kuya, na kahit di ko siya kapaa, naging maunawain at mabait namin siyang Kuya. (Genaro R. Gojo Cruz, *Kapaa Ko si Kuya!*)

Gawain sa Pagkatuto Bilang 6: Punan ang patlang. Isulat ang sagot sa iyong sagutang papel.

Sa pamamagitan ng paggamit ko ng iba’t ibang _____ ng pagsisimula at pagwawakas ng maikling kuwento, mapananatili ko na mawili ang aking mambabasa sa pagbabasa ng kanilang akda.

Imahe at Simbolo ng Maikling Kuwento

I

Aralin

Mahusay ang pagkakasulat ng isang maikling kuwento kung tuloy-tuloy at ayaw nang bitawan ng mambabasa ang pagbabasa nito. Bukod dito, damang dama niya ang mga pangyayari. Ang isa pa sa kinalulugdan sa pagbabasa ng maikling katha ay ang mga hulagway o imahe at simbolo na ginamit ng kuwentista para mas mapalutang ang rikit ng kaniyang katha.

Ano ang Imahe at Simbolo?

Imahe

- representasyon ng isang bagay tao o ideya;
- larawan na binubuo ng isang akdang pampanitikan;
- larawang ginagamit para maging sentral na representasyon ng isang akdang pampanitikan

Simbolo

- mga salita na nag-iiwan ng iba't ibang pagpapakahulugan sa mambabasa pero dapat na di-nalalayo ang kaniyang interpretasyon sa nais ipaabot ng may-akda
- bagay na kumakatawan, tumatayo o nagpapahiwatig ng isang ideya, larawan, paniniwala o aksiyon
- **Halimbawa:** sinasagisag o ipinapahiwatig ng imahe ng **puti** o kaputian ang kalinisan o kadalisan; katapangan naman ang ipinahihiwatig ng pula

Basahin at unawain ang maikling kuwento mula sa bansang Tsina. Alamin ang mga imahe at simbolo na nakatago sa akda.

Lura ng Demonyo

Hiroshi Naito

Salin ni Lualhati Bautista

Noong unang panahon, sa Kyoto ay may isang relihiyosong lalaki. Madalas siyang bumisita sa Rokkaku-do (Dambanang Heksagonal) para mag-alay ng taimtim na panalangin kay Kannon-sama, ang Diyosa ng Awa, na nakadambana roon.

Minsa'y bisperas ng Bagong Taon, dumalaw siya sa bahay ng isang kaibigan. Madilim na nang umalis siya rito. Tumawid na siya sa Modoribashi (Ang Tulay Pabalik), nang pauwi na at nakakita siya ng maraming taong papalapit, na may dala-dalang mga naglalagablab na sulo. Naisip niya na iyon ay grupo ng isang pinuno kasama ng kaniyang mga ayudante. Kaya umalis siya sa daraanan ng mga ito at nagtago sa ilalim ng tulay.

Hindi nagtagal at nakarating na sa may tulay ang mga tao. Nag-isip tuloy siya kung sino kayang pinuno iyon. Sumilip ang lalaki mula sa ilalim ng tulay at tumingala. Naku! Hindi pala sila mga tao. Lahat sila'y mga oni (demonyo), na may tig-iisang pares ng sungay. Ang ilan sa kanila'y iisa lamang ang mata, samantalang ang iba'y maraming mga kamay, at ang iba pa'y may tig-iisang paa lamang. Gulat na gulat ang lalaki sa nakita niya.

"Hoy, may tao sa ilalim!" sigaw ng isa sa mga oni.

"Hulihin natin!" sabi naman ng isa.

Sa isang iglap, ang lalaki'y naging bilanggo ng mga demonyo. Natakot ang lalaki dahil baka kainin siya ng mga ito at itinalaga na niya ang sarili sa kanilang gagawin. Pero walang ipinahiwatig na kahit anong kalupitan ang mga oni. Sabi ng isa, hindi raw bagay kainin ang lalaki at itinulak siya nito. Pagkaraan ay pinagduduruan siya ng mga ito sa mukha at saka sila nag-alisan.

Nakahinga nang maluwag ang lalaki sa pagkakaligtas ng kaniyang buhay. Dali-dali na siyang umuwi.

Nang dumating siya sa bahay, ayaw siyang kausapin ng kaniyang pamilya bagamat tinitingnan siya nang direktso ng mga iyon.

"Bakit ang tahimik ninyo?" tanong niya.

Pero hindi siya pinansin ng mga ito. Nagtataka tuloy siya kung anong nangyayari sa kanila. Pagkaraan ng ilang sandali, biglang pumasok sa isip niya na baka hindi na siya nakikita dahil sa dura ng mga oni. Nakikita niya ang kaniyang pamilya at naririnig niya ang sinasabi ng mga ito, pero mukhang hindi siya nakikita at naririnig ng mga iyon. Litong-lito siya sa pangyayaring nagaganap.

Kinabukasan ay araw ng Bagong Taon. Gayumpaman, malungkot ang pamilya ng lalaki dahil nawawala ito sa piling nila. Di-mapalagay niyang pinagtatawag ang kaniyang kamag-anakan at sinabing kasama siya ng mga ito sa bahay, pero wala ring nangyari. Kahit tinatapik pa niya sa ulo ang kaniyang mga anak, tila hindi nararamdaman ng mga ito ang kaniyang kamay. Sa pagdaan ng maghapon, sinimulan nilang iyakan ang ama, sa pag-aakalang nawala na nga ito.

Samakatuwid ang Bagong Taon ay naging araw ng trahedya para sa kanila at nagdaan pa ang maraming malungkot na araw. Naisip ng lalaki na wala nang natitirang paraan sa kaniya kundi humingi ng tulong sa Diyos ng Awa.

Sa gayon, kaagad niyang binisita ang Dambana ng Rokkaku-do.

"O, maawaing Kannon-sama, ipakita mo ako sa aking pamilya. Maawa po kayo sa akin!" Nag-alay siya ng mga taos-pusong panalangin sa Diyos sa loob ng buong dalawang linggo.

Habang nagdarasal sa huling gabi ng pamamanata niya, hindi sinasadyang nakatulog siya't nanaginip. Sa panaginip, nakatagpo raw niya ang isang banal na Buddhistang pari na lumitaw mula sa likod ng kurtinang kawayan at mataimtim na nagsabi sa kanya: "Ay, aking masugid na tagasunod! Umalis ka rito bukas nang umaga at gawin mo kung anong sasabihin sa'yo ng unang taong masasalubong mo sa daan pauwi. Sundin mo ang utos ko at ikaw ay makababalik!" Nagpatira pa siya sa harap ng pari.

Nang magising siya, maliwanag na. Nilisan niya ang dambana at di pa nakalalayo ay may nasalubong na siyang isang pastol. Naisip niya na ito ang tinutukoy ng Buddhistang pari sa kaniyang panaginip.

D

Gawain sa Pagkatuto Bilang 1. Basahin ang mga sumusunod na katanungan. Sagutin at isulat ang sagot sa iyong sagutang papel.

1. Ano ang pangunahing problemang kinaharap ng pangunahing tauhan sa kuwento? Paano ito nalutas?
2. Sa palagay mo, bakit nagsimula ang kuwento nang malapit nang gumabi at nagtapos naman ng umaga? Anong diwa ang maikakabit natin sa gabi at sa araw?
3. Ano ang kinakatawan ng Bagong Taon, at ang okasyon na ito ang napili ng may-akda ng kuwento?
4. Ano ang maiuugnay sa paglura sa mukha? Kung walang balak patayin ng mga demonyo ang lalaki, bakit siya nila niluraan sa halip na saktan, tadyakan, pasuhin ng apoy o saksakin?

Gawain sa Pagkatuto Bilang 2: Ibigay ang kahulugan o sumisimbolo sa mga larawan. Isulat ang iyong sagot sa sagutang papel.

Gawain sa Pagkatuto Bilang 3: Piliin ang salitang sumisimbolo sa loob ng panaklong. Gawin ito sa iyong sagutang papel.

YAMAN	=	(alahas, pera, anak)
KALINISAN	=	(puti, itim, asul)
ITIM	=	(maganda, masama, malinis)
MABANGO	=	(rosas, dalaga, damit)
PAGLUBOG NG ARAW	=	(sanggol, matanda, dapit-hapon)

E

Gawain sa Pagkatuto Bilang 4: Tukuyin ang tamang kahulugan ng mga imahe o simbolong ginamit sa sumusunod na pahayag. Isulat ang sagot sa iyong sagutang papel.

1. Tila nagdilang-anghel ang ina sa kaniyang sinabi. Parang isang panaginip ang nangyari sa buhay ng kaniyang anak.
 - A. nagkatotoo ang kaniyang sinabi at tila isang himala ang nangyari sa anak.
 - B. isang anghel ang nagsabi na mangyayari ang lahat.
 - C. may mga nakitang anghel ang kaniyang anak.
2. Mistula kang tinik sa aking pangarap.
 - A. isang sagabal o hadlang sa kaniyang mga pangarap.
 - B. natinik siya kaya hindi nakamit ang mga pangarap.
 - C. pinangarap ngunit hindi natupad.

3. Ikaw ang ilaw na dumating sa aking buhay.

- A. may ilaw siyang dala kaya may liwanag.
- B. siya ang pag-asa sa kaniyang buhay.
- C. dumating na ilaw sa buhay.

4. Ang ama ay pumuputol ng maliliit na sanga sa bawat madaanan.

- A. kumukuha ng sanga upang may panggatong.
- B. palatandaan na doon ang daan pabalik.
- C. kumuha ng sanga upang paglaruan.

5. Nagwagayway ng panyong puti ang mga kalaban. Nangangahulugan ito na:

- A. gusto pa nila ng laban.
- B. sumusuko na sila sa laban.
- C. maraming namatay sa laban.

Gawain sa Pagkatuto Bilang 5: Ibigay ang kahulugan ng salitang may salungguhit. Isulat ang sagot sa iyong sagutang papel.

- _____ 1. Ang magkakapatid na parang tigre kung magbangayan sa huli ay nag tutulungan.
- _____ 2. Ang buhay ay parang gulong minsan nasa ibabaw minsan nasa ilalim.
- _____ 3. Ito ang iyong tatandaan na huwag mong dudungisan ang iyong mga kamay.
- _____ 4. Sa kilos at gawi ay tila isa kang Maria Clara.
- _____ 5. Si Huiquan ay maamong tupa na humarap kay Tiya Li.

A

Gawain sa Pagkatuto Bilang 6 : Punan ang patlang ng tamang sagot. Gawin ito sa iyong sagutang papel.

Ang kahulugan ng imahe sa kuwento ay representasyon ng isang bagay, tao o ideya. Ang simbolo naman ay salita na nag-iwan ng iba't ibang pagpapakahulugan sa mambabasa pero di-dapat nalalayo ang representasyon sa may akda. Kung ako ay gagawa ng isang kuwento ay tatandaan ko na ang simbolo ay dapat mag-iwan ng _____ sa mambabasa.

Mga Bahagi at Sangkap ng mga Dula

I

Aralin

Sa pangkalahatan, may dalawang klaseng dula. Iyong napapanood natin na itinatanghal sa entablado, na mapapasailalim sa sining tanghal o **performing arts**. Ang iskrip mismo na nakasulat at mababasa ang pangalawa, na nabibilang naman sa panitikan. Ang mahuhusay na dula ay yaong mahusay ang pagkakasulat at ilang beses ding tinangkilik sa tanghalan.

Sa araling ito, ikaw ay inaasahang (a) masusuri ang binasang dula batay sa pagkakabuo at mga elemento nito; at (b) mauuri ang mga tiyak na bahagi at katangian ng isang dula batay sa napakinggang diyalogo o pag-uusap. pag-uusap.

Ano ang **dula**?

Tinatawag na dula ang paglalarawan ng buhay na ginaganap sa isang tanghalan o entablado. Taglay ng dula ang lahat ng kathaing umiiral sa buhay ng tao gaya ng pagkakaroon ng suliranin o mga pagsubok na kaniyang pinagtagumpayan o kinasawian. Katulad ng ibang katha, ang dula ay lumilibang, nagbibigay aral, pumupukaw ng damdamin at humihingi ng pagbabago.

Higit na nagpapakilos ang dula kaysa ibang akda sapagkat bukod sa naririnig ang mga salita, nakikita pa ang kilos at galaw sa tanghalan.

Mga Bahagi:

1. **Yugto**. Kung paano hinahati ang dula. Katumbas nito ang kabanata sa isang nobela. Puwedeng isang buong yugto ang isang dula (kaya tinatawag na iisahing yugtong dula), puwedeng dalawa (dadalawahing yugtong dula) o tatlo (tatatluhing yugtong dula).
2. **Tagpo**. Bahaging nagpapakita ng panahon at lugar na pinagganapan ng mga pangyayari sa dula.
3. **Eksena**. Paglabas-pasok ng mga tauhang gumaganap sa tanghalan.

Mga Elemento:

1. **Iskrip**. Pinaka-kaluluwa ng isang dula; walang dula kapag walang iskrip.
2. **Gumaganap o Aktor**. Nagsasabuhay sa mga tauhang nasa iskrip.
3. **Tanghalan**. Pook na pinagdarausan ng isang dula; entablado.
4. **Direktor**. Namamahala at nagpapakahulugan sa isang iskrip ng dula.
5. **Manonood**. Sumasaksi sa pagtatanghal ng dula.

Mga Sangkap:

1. **Tagpuan**. Panahon at pook kung saan at kailan naganap ang mga pangyayari sa dula.
2. **Tauhan**. Ang mga kumikilos at nagbibigay-buhay sa dula.
3. **Sulyap sa suliranin**. Bungad o tikim na pagpapakita sa tunggalian sa pinakakuwento ng dula.
4. **Saglit na kasiglahan**. Paraan kung paano unti-unting inilalantad ang problema at kung paano tumutugon ang mga tauhan.
5. **Tunggalian**. Ang pagtatagisan ng pangunahing tauhan sa kaniyang sarili, sa ibang tao, sa kalikasan o lipunan.

6. **Kasukdulan.** Pinakamatindi o pinakamabugsong parte dahil pinanabikan kung ano ang mangyayari sa pangunahing tauhan o kung paano tuluyang lulutasin ang tunggalian.
7. **Kakalasan/ Kalutasan.** Marahang pagtukoy sa naging lunas sa tunggalian sa dula.

Basahin at sikapin unawain ang dula sa ibaba.

Munting Pagsinta

Mula sa film na *Mongol: The Rise of Genghis Khan* ni Sergei Bordrov.
Hinalaw ni Mary Grace A. Tabora

Mga Tauhan:

Temüjin - anak ni Yesügei na mula sa Tribong Borjigin

Yesügei - ama ni Temüjin

Borte - isang dalaginding na taga - ibang tribo

Tagpuan: Kawangis ng madilim na kalangitan ang nadarama ng magiting na mandirigmang naninimdim sa takbo ng kapalarang sinapit na nakatalungko sa isang sulok ng makipot at karimarimarim na piitan.

Temüjin: Anong saklap na mapiit sa kulungang malupit? Ito ay silid ng kalungkutan. Tila kailan lamang nang kasa-kasama ko si Ama.

Yesügei: Temüjin, bilisan mo na riyan. Kailangan nating magmadali?

Temüjin: Bakit Ama?

Yesügei: Malayo ang ating lalakbayin. Kailangang huwag tayong magpapatay-patay. Mahalaga ang ating sasadyain.

Temüjin: Naguguluhan ako sa iyo Ama. Kanina ka pa nagmamadali at sinasabing mahalaga ang ating sadya sa ating pupuntahan? Ano ba iyon?

Yesügei: Ika'y siyam na taong gulang na, sa edad mong iyan Temüjin ay dapat ka nang pumili ng iyong mapapangasawa.

Temüjin: Itay ako'y masyado pang bata para sa bagay na iyan. Ang kasal ay sa matatanda lamang.

Yesügei: Aba't ang batang ito, hindi naman ibig sabihin na kapag nakapili ka na ng babaeng pakakasalan mo ay magsasama na kayo. Isang simpleng pamimili lamang ng babae ang gagawin mo at pangakong siya'y iyong pakakasalan.

Temüjin: Ganoon po ba iyon?

Yesügei: Oo, anak. Tayo'y nabibilang sa Tribong Borjigin kaya't ikaw ay pipili ng babaeng mapapangasawa sa Tribong Merit.

Temüjin: Bakit sa Tribong Merit siya kailangang magmula? Hindi naman iyon ang ating tribo.

Yesügei: Malaki ang atraso ko sa tribo, kaya't sa ganitong paraan ako'y makababawi sa kanila.

Temüjin: Sa tingin mo ba Ama sa ating gagawin ay kalilimutan na nila 'yon nang ganoon na lamang?

Yesügei: Hindi ko alam. Tingnan natin kung ano ang mangyayari. Mas mabuting may gawin akong paraan kaysa sa wala.

Temüjin: Kung iyan po ang sa tingin ninyo'y tama.

Tagpo: Sa maliit na nayong liblib na kinatatayuan ng ilang kabahayan.

Yesügei: Temüjin, magpahinga muna tayo.

Tagpo: Sa maliit na nayong liblib na kinatatayuan ng ilang kabahayan.

Yesügei: Temüjin, magpahinga muna tayo.

Temüjin: Mabuti 'yan Ama. Napagod na rin ako. Gagalugarin ko lamang ang paligid.

Yesügei: Huwag kang lalayo at mag-iingat ka.

Tagpo: Mapapadpad si Temüjin sa isang dampa kung saan nakatira ang dalaginding na si Borte. Mabibigla siya sa di-inaasahang pagbagsak ng pinto ng kanilang kusina na likha ng aksidenteng pagkabuwal ni Temüjin.

Borte: Aay! May magnanakaw!

Temüjin: Shhh (Tatakpan ang bibig ni Borte). 'Wag kang sumigaw, wala akong gagawing masama.

Borte: (Pipiliting magsalita kahit nakatakip ang bibig.)

Temüjin: Tatanggalin ko ang pagkakatakip ng bibig mo kung mangangako kang hindi ka na mag-iingay. Magtiwala ka sa akin hindi ako masama (Habang dahan-dahang inaalis ang kamay sa bibig ni Borte.)

Borte: (Sa isang mahinang tinig) Bakit kita paniniwalaan? Di naman kita kilala.

Temüjin: Kahit di mo ako kilala, kaya kong patunayan sa iyo na ako'y mabuti.

Borte: (Mariing pagmamasdan si Temüjin) Aber paano mo patutunayan 'yang sinasabi mo? Sige nga! (Taas noo)

Temüjin: Basta ba di mo ako pagtatawanan sa sasabihin ko sa iyong patunay.

Borte: Tingnan natin.

Temüjin: (Tila seryosong nag-iisip na may ngiti sa labi)

Borte: Anong nginingiti mo riyan? Sabi mo 'wag akong tatawa, ikaw lang pala ang tatawa.

Temüjin: Heto na, handa ka na ba?

Borte: Kanina pa, ang bagal mo naman.

Temüjin: Nais ko sanang (magkakandautal) sa...sanang ikaw ang babaeng mapangasawa ko. (Mababa ang tono)

Borte: Siraulo ka ba? Niloloko mo ako no? Kabata-bata pa natin.

Temüjin: Seryoso ako. Ano payag ka ba?

Borte: Ganon-ganon lamang ba iyon?

Temüjin: Alam kong mahirap akong paniwalaan, hayaan mong ipaliwanag ko sa iyo. Kasama ko si Itay, kami'y papunta sa tribo ng mga Merit upang pumili ako ng aking mapapangasawa. Ngunit ikaw ang ibig ko, ikaw ang pinipili ko.

Borte: Anong mayroon sa akin, bakit ako ang pinili mo?

Temüjin: Di ko rin alam. Ang tanging alam ko lamang ay ito ang ibinigay ng pagkakataon sa akin. Ikaw ang aking nakita. Kaya naman pagbigyan mo na ako. Hindi naman ibig sabihin na pumayag ka ay pakakasal na tayo.

Borte: (Di pa rin makapaniwala sa bilis ng mga pangyayari) Di ko malaman kung ano ang dapat kong sabihin sa iyo. (Nag-aalangan) Pero... sige na nga.

Temüjin: Salamat sa iyo, ako'y labis mong pinaligaya. Asahan mong hindi ka magsisi sa iyong desisyon.

Borte: (Nahihiya at halos di makapagsalita) Paano na ngayon?

Temüjin: Siyempre tuloy pa rin ang buhay natin. (Masuyo ang pagkakatingin kay Borte) Pero darating ang panahon na tayo'y mamumuhay sa iisang bubong. Magkatuwang na aarugain ang ating mabubuting anak.

Borte: Matagal pa iyon.

Temüjin: Oo, pangako babalikan kita pagkatapos ng limang taon. Halika puntahan natin si Ama. (Kukunin ang kamay ni Borte.)

Tagpo: Magkahawak kamay na naglalakad sina Temüjin at Borte sa paghahanap sa ama kay Yesügei na kanilang makikita na nakatunghay sa ilog.

Temüjin: Ama!

Yesügei: (Mapapaharap at magpapalipat-lipat ang tingin sa dalawa pati sa kanilang kamay) Anong...Sino siya...Bakit?

Temüjin: Ama, siya po ang babaing napili ko. Si Borte.

Borte: Magandang hapon po. Kumusta po kayo?

Yesügei: Pero...

Temüjin: (Agarang magsasalita) Paumanhin po sa pagdedesisyon ko nang di nagpapaalam sa inyo pero buo po ang loob ko sa aking ginawa. Sana'y maunawaan n'yo po ako.

Yesügei: Ganoong desidido ka na, sino ba ako para di-sumang-ayon sa iyong kagustuhan. Ang iyong buhay naman ang nakataya rito. (Matiim na titingnan si Borte) Okay lamang ba sa iyo?

Borte: Opo!

Yesügei: Kung gayon, halina kayong dalawa at kausapin natin ang mga magulang mo Borte.

Matapos makipagkasundo sa mga magulang ni Borte, ang mag-ama ay naglakbay pauwi sa kanilang dampa sa malayong nayon ng Mongolia. (Si Temüjin ay si Genghis Khan.)

D

Gawain sa Pagkatuto Bilang 1. Batay sa binasang dula, sagutin ang mga sumusunod. Isulat ang sagot sa iyong sagutang papel.

1. Bakit kaya pinili ni Temüjin si Borte kaysa sa isang babae mula sa tribong Merit?
2. Anong damdamin ang nangibabaw sa iyo pagkatapos basahin ang akda? Ipaliwanag.
3. Makatotohanan ba ang pagganap ng mga tauhan batay sa diyalogo? Patunayan.
4. Akma ba ang tanghalan/tagpuan sa mga pangyayari sa akda? Ipaliwanag.
5. Mahusay ba ang iskrip lalo na ang banghay at diyalogo ng dula? Bakit?

Gawain sa Pagkatuto Bilang 2: Isiping may kaibigang matalik si Borte at sasabihin niya rito ang naging kasunduan nila ni Temüjin. Bumuo ng isang tagpo kung paano ang magiging takbo ng kanilang magiging usapan. Gawin ito sa iyong sagutang papel.

E

Gawain sa Pagkatuto 3: Ibigay ang bahagi ng dula na tinutukoy sa napakinggang pag-usap. Isulat ang sagot sa iyong sagutang papel.

Diyalogo 1:

Lino: Rina, talagang mahalaga ang paghahati-hati ng yugto ng dula sa ating pagtatanghal sa Filipino 9.

Rina: Totoo iyon Lino, nalalaman ko ang kahalagahan nito sa tuwing kailangan ng baguhin ang mga kagamitan sa tanghalan.

Lino: Tama ka, naalala mo pa ba noong kailangan na nating magdamit ng bago para sa susunod na eksena, nagamit ko ang kaunting oras.

Diyalogo 2: Kumakanta sa tanghalan ang lahat ng tauhan.

Ibarra: Tayo ang magwawagi!

Sisa: Hindi padadaig, lalaban hanggang sa huli!

Basilio: Hahapin ko't matatagpuan ang tunay na ka-la-yaan, sa piling ng inang bayan!

Pagkatapos nito ay biglang ibaba ang kurtina at unti-unting hihinto ang musika.

Diyalogo 3:

Kinakabahang naghihintay si Mika sa likod ng tanghalan, siya ang gaganap bilang si Julieta samantalang ang kaniyang kaniyak na si Romeo ay nasa tanghalan na. Siya na ang lalabas upang makita ng mga tagapanood!

Romeo: Nasaan ka aking sinta? Ang puso ko'y nangungulila sa iyong ganda.

Julieta: Narito ako aking mahal. Ibig kong yakapin ka ng mahigpit at masilayan kang matagal.

Romeo: Salamat naman at ayos ka lamang (yayakapin ang mahal)

Julieta: Huwag mo kong alalahanin, hindi ako kayang saktan ng aking mga magulang.

Romeo: Wala akong ibang hangad kundi ang makapiling ka ng matagal.

Julieta: Ganoon din ang nais ko Romeo.

Diyalogo 4:

Katatapos lamang manood ng magkaibigan sa isang dulang pantanghalan at nagbibigay sila ng kanilang reaksiyon patungkol sa kanilang napanood.

Mico: Tunay ngang nakamamangha ang aliw na ibigay sa atin ng dulang iyon.

Leni: Tama ka riyan, napaluha rin ako nito at namulat ang aking isipan sa reyalidad ng buhay.

Mico: Kamangha-mangha hindi ba? sapagkat habang kumikilos sila ay mararamdaman mo ang damdamin sa bawat salita na ibinibigkas nila, mahusay lamang ang makagagawa ng ganoon.

A

Gawain sa Pagkatuto 4: Punan ang patlang. Isulat ang sagot sa iyong sagutang papel.

Isang bagay na natandaan ko sa pagsulat o paggawa ng dula, ito ay nagbibigay libang, nagbibigay _____, pumupukaw ng _____ at humihingi ng pagbabago.

Paghahambing ng mga Dula

Aralin

I

Sa araling ito, ikaw ay inaasahang (a) maipaliliwanag ang mga sangkap at elemento ng isang mahusay na dula; at (b) mapaghahambing ang mga napanood na dula batay sa mga katangian at elemento ng bawat isa.

Dula

Ang dula ay isang uri ng panitikan. Nahahati ito sa ilang yugto na maraming tagpo. Pinaka-layunin nitong itanghal ang mga tagpo sa isang tanghalan o entablado. Ang tagpo sa dula ay ang paglabas-masok sa tanghalan ng mga tauhan. Ang mga taong dalubhasa sa larangan ng pagsusulat ng mga dulang itinatanghal ay tinatawag na mga mandudula, dramatista, o dramaturgo.

Tulad ng mga makabagong maikling kuwento, masining ang paglalarawan ng dula sa pagkatao ng mga tauhan. Sa dula, inilalarawan nang lalong mabisa ang pagkatao ng mga tauhan sa pamamagitan ng kanilang mga sinasabi at ikinikilos. Nakatutulong nang malaki sa pagiging kapani-paniwala sa isang dula ang pananalita ng mga tao. Nagagawa ng dula ang ganito sa pagbabagay ng pananalita sa kalagayan ng tauhan at sa pagkakataon.

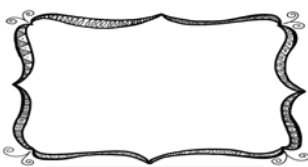
Masasabing higit na kawili-wili ang dula kaysa sa maikling kuwento sapagkat sa dula ay higit na nadarama ang mga tunggalian ng mga tauhan at ang kanilang mga suliranin. Sa maikling kuwento, may mga pangyayaring iniulat na lamang ng may-akda ngunit sa dula, ang mga ito ay hayagang nakikita sa mga ikinikilos ng mga tauhan bukod sa naririnig pa rin sa kanilang mga sinasabi.

Ilan sa mga sangkap ng dula bilang isang kuwento ang 1. tauhan, 2. tagpuan, 3. paglalahad, 4. balangkas o banghay, 5. suliranin o pagtutunggali, 6. pagpapahiwatig, 7. kasukdulan, 8. kakalasan; at 9. salitaan at kilos.

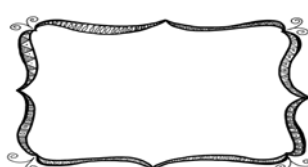
D

Gawain sa Pagkatuto Bilang 1: Magbalik-tanaw sa napanood mong dula. Itala ang mga tauhan, tagpuan, balangkas, suliranin, pagtutunggali, kasukdulan, kakalasan ng dula. Isulat ang sagot sa iyong sagutang papel.

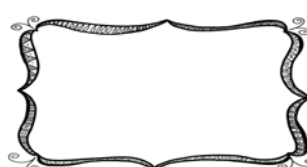
Gawain sa Pagkatuto Bilang 2: Balikan ang “Munting Pagsinta” sa pahina bilang 28. Batay sa pananalita ng mga tauhan, iguhit sa frame ang mga katangian ng bawat isa, kung hindi man, magbigay ng isang bagay na maaari nitong sinisimbolo. Isulat ang sagot sa iyong sagutang papel.

Temüjin

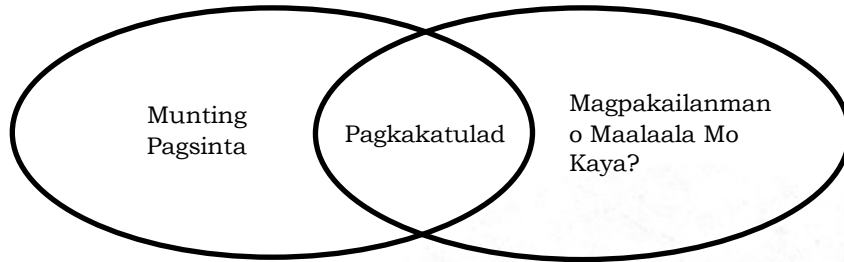

Yesügei

Borte

Gawain sa Pagkatuto Bilang 3: Paghambingin ang Munting Pagsinta at isang episode ng Maalaala Mo Kaya? o Magpakailanman (o anumang dulang pantelebisyonang napanood mo) batay sa mga katangian at sangkap ng isang dula. Isulat sa iyong sagutang papel ang pagkakatulad at pagkakaiba ng dalawang akda.

E

Gawain sa Pagkatuto Bilang 4: Humanap ng anumang babasahin tungkol sa dula o manood ng telebisyon at paghambingin ang mg ito. Isulat ang sagot sa iyong sagutang papel.

Mga Elemento o Sangkap	Pamagat ng Palabas o Dula A: _____	Pamagat ng Palabas o Dula B: _____	Alin ang mas mahusay: A o B?
Makatotohanang tauhan			
Makatotohanang salitaan at kilos ng mga tauhan			
Pagganap ng mga tauhan			
Tagpuan (panahon at lugar)			
Tunggalian			
Resolusyon o kalutasan sa problema ng bida			
Mga kawili-wiling pangyayari			
Epekto sa manonood			

A

Gawain sa Pagkatuto Bilang 5: Punan ang patlang. Isulat ang iyong sagot sa sagutang papel.

Masasabing higit na kawili-wili ang dula kaysa sa maikling kuwento sapagkat sa dula ay higit na nadarama ang mga tunggalian ng mga tauhan at ang kanilang mga suliranin. Sa maikling kuwento, may mga pangyayaring iniuulat na lamang ng may-akda ngunit sa dula, ang mga ito ay hayagang nakikita sa mga ikinikilos ng mga tauhan bukod sa naririnig pa rin sa kanilang mga sinasabi.

Sa aking paglikha ng dula gagawin ko itong kawili-wili upang madam ng mga mambabasa ang _____ ng mga tauhan

Sidhi ng Pagpapahayag

Aralin

I

Pagkatapos ng araling ito, inaasahan na iyong **(a)** maiaantas ang mga salita (clining) batay sa tindi ng emosyon o damdamin, **(b)** maibibigay ng mga salitang malalapit ang kahulugan; at **(c)** magagamit sa tamang konteksto ang mga salitang may magkakaibang antas ng kasidhian.

Antas o Tindi ng Pagpapahayag

Alam nating ang pagkapikon ay maaaring likha lamang ng isang munting bagay. Munting galit lamang ang tampo na madalas gawa ng bahagyang di-pagkakaunawaan. Ang salitang inis ang karaniwang ginagamit sa anomang galit. Matinding uri naman ng galit ang suklam na matagal-tagal din bago maglaho o mabawasan. Ang muhi ang pinaka-matindi at halos pangmatagalan nang kikimkimin o nananatili sa dibdib. Narating na nito ang punto na halos katiting na lamang ang tingin ng namumuhi sa kinamumuhian. Sumusulak na rin ang kaniyang dugo kapag nakikita ang huli.

May iba't ibang antas ng kasidhian sa pagpapahayag.

1. **Karaniwan.** Sa ganitong pangungusap ginagamit ang anyong payak o maylapi ng salita gaya ng mataas, mayaman, malalim, itim at katutubo.
2. **Katamtamang antas.** Sa ganitong pagpapahayag ginagamit ang mga salitang di-gaano, bahagya, kaunti, o sa pamamagitan ng pag-uulit ng salitang-ugat na ginagamitan ng mga pang-angkop na na o -ng gaya ng mayaman-yaman o malalim-lalim.
3. **Pinasidhi.** Ipinakikita ito sa pamamagitan ng:
 - a. paggamit ng mga magkakaugnay na salita pero may iba't ibang sidhi.
Hal. saya, ligaya, lugod, galak, tuwa
maalwan, maginhawa, mariwasa, maunlad, masagana
 - b. paggamit ng lubha, masyadong, totoo, talaga, tunay at iba.
 - c. paggamit ng mga panlaping napaka-, ka-/-an o -han at pagka-
Hal. napakayaman, kalalim-laliman, pagkagalak-galak
 - d. paggamit ng mga pariralang hari ng, ulo ng, nuknukan ng, at ubod ng
Hal. ubod ng yaman, hari ng kayabangan, nuknukan ng sinungaling

D

Gawain sa Pagkatuto Bilang 1: : lant as ang ang mga larawan batay sa tindi ng emosyon o damdaming ipinahahayag; 5 bilang pinakamatindi at 1 kung pinakamababaw na emosyon. Isulat ang sagot sa iyong sagutang papel.

Gawain sa Pagkatuto Bilang 2: Sabihin kung kailan at kung bakit mo nasasabi ang mga sumusunod na antas ng iyong galit. Isulat ang sagot sa iyong sagutang papel.

Napikon	}	ako sa iyo..
Nagtampo		
Nainis		
Nasuklam		
Namuhi		

Gawain sa Pagkatuto Bilang 3. Iantas ang mga salitang may salungguhit batay sa tindi ng emosyon o damdaming ipinahahayag. Lagyan ng bilang na 1 para sa pinakamababaw na damdamin at 3 para sa pinakamasidhing emosyon. Isulat ang sagot sa iyong sagutang papel.

1.
 - () Hindi pinansin ng batang kalabaw ang ginawa ng kaniyang ina.
 - () Hindi nagustuhan ng batang kalabaw ang pag-uutos ng kaniyang ina.
 - () Ayaw na ayaw ng batang kalabaw na sinasabihan siya ng ina.
2.
 - () Sumama ang loob ng ina dahil matigas ang ulo ng kaniyang anak.
 - () Ang pagiging suwail ng batang kalabaw ang dahilan ng pagkamatay ng ina.
 - () Napansin ng ina na hindi sumusunod ang kaniyang anak.
3.
 - () Nagpahirap sa kalooban ng ina ang paulit-ulit na pagiging suwail ng anak.
 - () Nagpasama sa loob ng ina ang madalas na pagbibingi-bingihan ng anak.
 - () Nagdulot ng pagtatampo ng ina ang minsang hindi pagsunod ng anak sa kaniya.
4.
 - () Labis ang hinagpis ng anak ng yumao ang kaniyang mga magulang.
 - () Dama ng batang kalabaw ang pagkalungkot ng umalis ang kaniyang kaibigan.
 - () Nakadama ng pagsama ng loob ang ina sa pagiging suwail ng anak.
5.
 - () Humihikbi ang batang kalabaw ng pagsabihan siya ng kaniyang ina.
 - () Nagpalahaw ang batang kalabaw nang mamatay ang ina dahil sa kaniya.
 - () Lumuluha ang batang kalabaw tuwing naalala niya ang yumaong ina.

E

Gawain sa Pagkatuto Bilang 4. Iayos ang mga salita sa bawat set ayon sa tindi o antas ng kahulugan ng mga ito. Gamitin sa makabuluhang pangungusap sa may pinakamababa at pinakamataas na antas o tindi. Ilagay sa sagutang papel ang iyong sagot.

<p>1. payapa Payapang-payapa totoong payapa ubod ng payapa walang kasimpayapa</p> <p>2 pang-aapi pagduhagi pag-alipusta pagkutya pag-alimura paghamak</p> <p>3. lubos batbat puno lalos balot puspos</p>	<p>4. matalino matali-talino totoong matalino Matalinong-matalino lubhang matalino likas na matalino pinakamatalino walang kasintalino</p> <p>5. maalis mabakbak mapigtas matuklap malapnos matanggal mapaknit</p>	<p>6. nakagugulat nakasisindak nakapangingilabot nakahihilakbot nakagigitla nakatatakot</p> <p>7. nalulong nasuong nasubo di-mapigil mahirap urungan adik</p>
--	--	---

A

Gawain sa Pagkatuto Bilang 5: Punan ang patlang. Isulat ang sagot sa iyong sagutang papel.

Nabatid ko na pag ako ay nagagalit, naiinis, nagtatampo, o namumuhi; ang mga salitang ito ay _____ ng pagpapahayag.

Gawain Bilang 1			Gawain Bilang 2		
Katangian	Tanka	Haiku	Katangian	Tanka	Haiku
Bilang ng Pantig	Tatlumpu't isa	Labimpitong pantig	Hatian ng mga Pantig	5-	5-
Bilang ng taludtod	Limang taludtod	5	Damdaming nagingibabaw	Pag-asa at paghihintay	Pait at pagkalungkot
Sukat ng bawat taludtod	5-7-5-7-7	5-7-5	Bahagi ng kalikasang ginamit	Araw at buwan	hangin
Tema o paksa	Pagbabago, pag-iisa at pag-ibig	Kalikasan at pag-ibig	Paano ginamit	Puno ng emosyon at madamdamin	Nakikiusap at madamdamin

Limang taludtod, Tatumpu't isa	Gawain Bilang 1 1. A 2. B 3. F 4. D 5. E	Gawain Bilang 4 Aral o magandang aral
--------------------------------	--	---

<p>Gawain Bilang 1 (Maaaring Sagot)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Epekto ng Social Media sa mga Kabataaan 2. Pagtangkil ng mga kabataan sa facebook, twitter, instagram at iba pa 3. Malaki ang ginagampanan ng kabataan sa pagbuo ng progresibong bansa 4. Para sa mga kabataan 5. Opo, dahil ang mga kabataan ay mulat ang mata sa mga nangyayari sa kasalukuyan at gumagawa sila ng paraan upang makatulong. 	<p>Gawain Bilang 3</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. B 2. Ba 3. A 4. B 5. B 	<p>Gawain Bilang 1 (Maaaring Sagot)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Sinimulan ang kuwento ng may pagtatampo. Maganda ang ginawang pagsisimula nito. 2. May lungkot ang wakas ng kuwento ngunit may galak naming na ramdaman ang tauhan. 3. Opo, nagustuhan ko ang wakas ng kuwento dahil may lungkot at galak ang bawat tauhan. 4. Opo, nagustuhan ko ang daloy ng kuwento dahil unti-unting inilalarawan ang mga pangyayari
---	---	---

<p>Gawain Bilang 3</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. F o B 2. E 3. D 4. B 5. A 6. C 	<p>Gawain Bilang 6</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Pagsisimula: A; Pagwawakas: A 2. Pagsisimula: B; Pagwawakas: D 3. Pagsisimula: E; Pagwawakas: C 4. Pagsisimula: A; Pagwawakas: D 5. Pagsisimula: F; Pagwawakas: D 	<p>Gawain Bilang 7</p> <p>Paggamit ng iba't ibang estilo</p>	<p>Gawain Bilang 2</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Bawal ang paninigarilyo 2. Pwedeng apakan/Maaari din sa social distancing 3. Palikuran sa babae at lalaki 	<p>Gawain Bilang 3</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. anak 2. puti 3. masama 4. rosas 5. dapit-hapon
--	--	---	--	---

1. A	4. A	1. Magkakaaway	4.Mahinhin at mayumi	Aral o magandang aral
2. A	5. B	2. Bilog ang mundo	5. Mabait	
3. B		3. Huwag gagawa ng masama		

(Iba-iba ang maaaring sagot sa mga gawain)	Gawain Bilang 4 aral, damdamin	(Iba-iba ang maaaring sagot sa mga gawain)	Gawain Bilang 5 Paglalarawan sa pagkatao
--	--	--	--

Gawain Bilang 3		Bilang 4		
1.	1	1.	4.	6.
	2	payapa	matalino	Nakagugulat
	3	Payapang-payapa	matali-talino	nakatatakot
2.	2	totoong payapa	totoong matalino	nakasisindak
	3	ubod ng payapa	Matalinong-matalino	nakapangingilabot
	2	walang kasimpayapa	lubhang matalino	nakahihilakbot
	1	2	likas na matalino	nakagigitla
3.	3	pang-aapi	pinakamatalino	
	2	paghamak	walang kasintalino	7.
	1	pagkutya		di-mapigil
4.	3	pagduhagi	5.	nalulong
	1	pag-alipusta	Maalis	nasuong
	2	pag-alimura	matanggal	nasubo
	3	3.	mabakbak	mahirap urungan
	1	puno	mapigtas	adik
5.	2	hubos	matuklap	
	3	balot	malapnos	
	1	batbat	mapaknit	
		lalos		
		puspos		

PIVOT Assessment Card for Learners

Personal na Pagtataya sa Lebel ng Performans para sa Mag-aaral

Pumili ng isa sa mga simbolo sa ibaba na kakatawan sa iyong naging karanasan sa pagsasagawa ng mga gawain. Ilagay ito sa Hanay ng LP o Lebel ng Performans. Basahin ang

- ★ -Nagawa ko nang mahusay. Hindi ako nahirapan sa pagsagawa nito. Higit na nakatulong ang gawain upang matutuhan ko ang aralin.
- ✓ -Nagawa ko nang maayos. Nahirapan ako nang bahagya sa pagsasagawa nito. Nakatulong ang gawain upang matutuhan ko ang aralin.
- ? -Hindi ko nagawa o nahirapan ako nang labis sa pagsasagawa nito. Hindi ko naunawaan ang hinihingi sa gawain. Kailangan ko pa ng paglilinaw o dagdag kaalaman upang magawa ko ito nang maayos o mahusay.

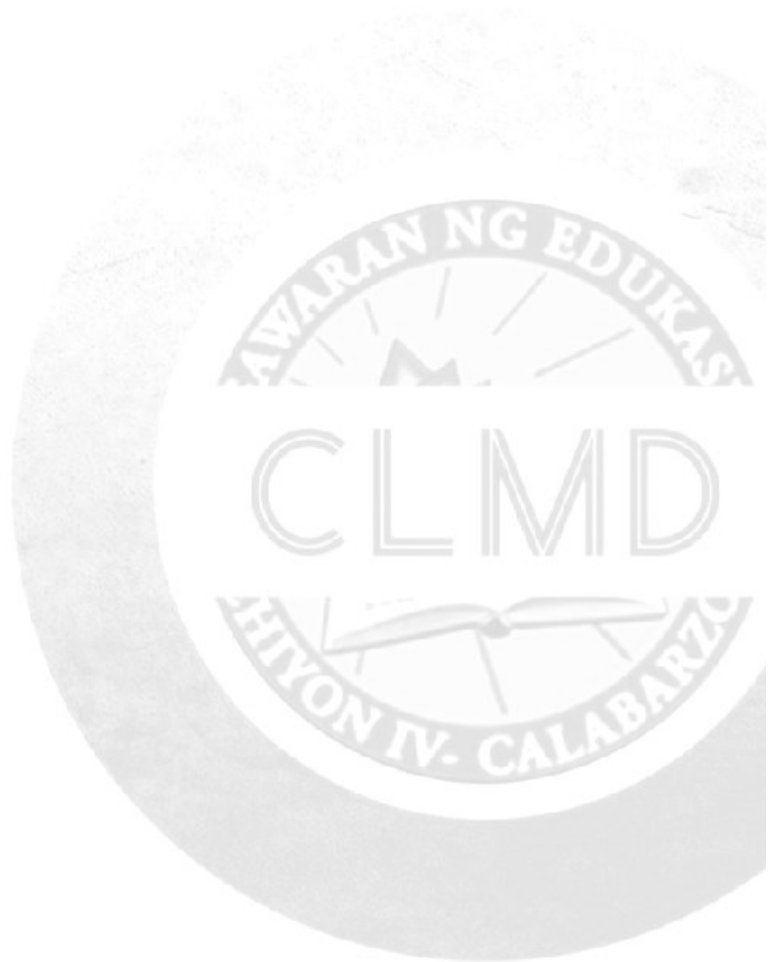
Gawain sa Pagkatuto

Week 1	LP	Week 2	LP	Week 3	LP	Week 4	LP
Gawain sa Pagkatuto Blg. 1		Gawain sa Pagkatuto Blg. 1		Gawain sa Pagkatuto Blg. 1		Gawain sa Pagkatuto Blg. 1	
Gawain sa Pagkatuto Blg. 2		Gawain sa Pagkatuto Blg. 2		Gawain sa Pagkatuto Blg. 2		Gawain sa Pagkatuto Blg. 2	
Gawain sa Pagkatuto Blg. 3		Gawain sa Pagkatuto Blg. 3		Gawain sa Pagkatuto Blg. 3		Gawain sa Pagkatuto Blg. 3	
Gawain sa Pagkatuto Blg. 4		Gawain sa Pagkatuto Blg. 4		Gawain sa Pagkatuto Blg. 4		Gawain sa Pagkatuto Blg. 4	
Gawain sa Pagkatuto Blg. 5		Gawain sa Pagkatuto Blg. 5		Gawain sa Pagkatuto Blg. 5		Gawain sa Pagkatuto Blg. 5	
Gawain sa Pagkatuto Blg. 6		Gawain sa Pagkatuto Blg. 6		Gawain sa Pagkatuto Blg. 6		Gawain sa Pagkatuto Blg. 6	
Gawain sa Pagkatuto Blg. 7		Gawain sa Pagkatuto Blg. 7		Gawain sa Pagkatuto Blg. 7		Gawain sa Pagkatuto Blg. 7	
Gawain sa Pagkatuto Blg. 8		Gawain sa Pagkatuto Blg. 8		Gawain sa Pagkatuto Blg. 8		Gawain sa Pagkatuto Blg. 8	
Week 5	LP	Week 6	LP	Week 7	LP	Week 8	LP
Gawain sa Pagkatuto Blg. 1		Gawain sa Pagkatuto Blg. 1		Gawain sa Pagkatuto Blg. 1		Gawain sa Pagkatuto Blg. 1	
Gawain sa Pagkatuto Blg. 2		Gawain sa Pagkatuto Blg. 2		Gawain sa Pagkatuto Blg. 2		Gawain sa Pagkatuto Blg. 2	
Gawain sa Pagkatuto Blg. 3		Gawain sa Pagkatuto Blg. 3		Gawain sa Pagkatuto Blg. 3		Gawain sa Pagkatuto Blg. 3	
Gawain sa Pagkatuto Blg. 4		Gawain sa Pagkatuto Blg. 4		Gawain sa Pagkatuto Blg. 4		Gawain sa Pagkatuto Blg. 4	
Gawain sa Pagkatuto Blg. 5		Gawain sa Pagkatuto Blg. 5		Gawain sa Pagkatuto Blg. 5		Gawain sa Pagkatuto Blg. 5	
Gawain sa Pagkatuto Blg. 6		Gawain sa Pagkatuto Blg. 6		Gawain sa Pagkatuto Blg. 6		Gawain sa Pagkatuto Blg. 6	
Gawain sa Pagkatuto Blg. 7		Gawain sa Pagkatuto Blg. 7		Gawain sa Pagkatuto Blg. 7		Gawain sa Pagkatuto Blg. 7	
Gawain sa Pagkatuto Blg. 8		Gawain sa Pagkatuto Blg. 8		Gawain sa Pagkatuto Blg. 8		Gawain sa Pagkatuto Blg. 8	

Paalala: Magkaparehong sagot ang ilalagay sa LP o Lebel ng Performans sa mga gawaing nakatakda ng higit sa isang linggo o week. Halimbawa: Ang aralin ay para sa Weeks 1-2, lalagyan ang hanay ng Week 1 at Week 2 ng magkaparehong ★, ✓, ?.

Sanggunian

Para sa mga katanungan o puna, sumulat o tumawag sa:

Department of Education Region 4A CALABARZON

Office Address: Gate 2 Karangalan Village, Cainta Rizal

Landline: 02-8682-5773 local 420/421

Email Address: lrmd.calabarzon@deped.gov.ph

